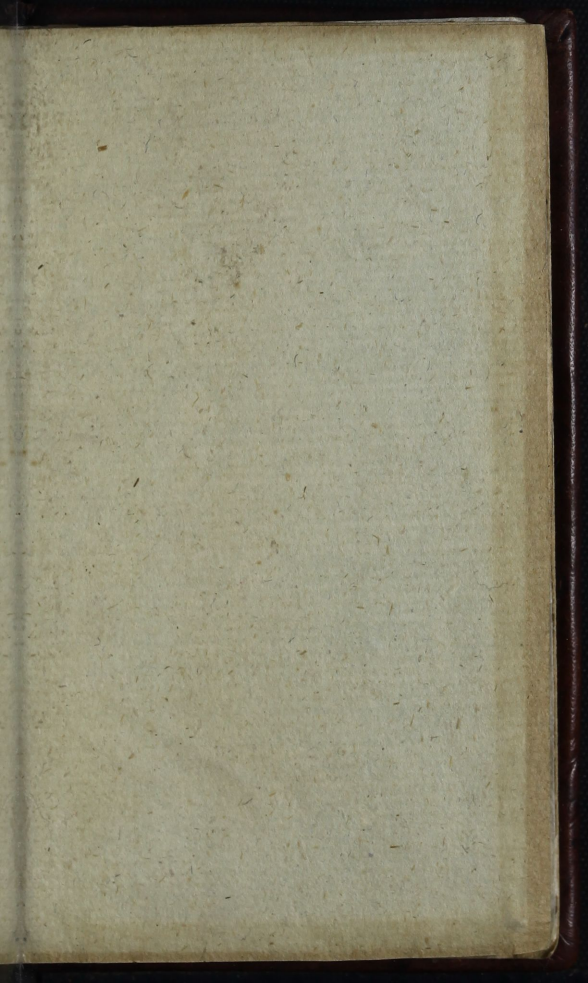

Ad Leicenses.

Enchiridium Viatori in hac vita aptis-
simum: cujus singula verba singula
putentur oracula, & sint quidem
perobscura. Nam ut gemma, licet
pellucida, & luceat tamen, nisi ali-
eno lumine collucentur; sic certum
fieri nequit ut Pietatis semita
satis affabre elaborata videatur, ni-
si hunc à Divinissima Majestate splen-
dorem mutuetur, ut à Sole Luna quem
refundas reliquis. Ergo lege ut intell-
gas, intellecta reconde, recondita repes-
ce, quod facile potes, siue domi sedas ori-
sus, siue foris peregrineris, focum
habebis nō inopandum. Ergo, ita
solus nō solus, nec in otio desidiosus.
Sic te Deus inveniet occupatum.

Quicquid inde capies commoti, de
te gratia, tibi sumus. Tum
nobis Collegij R. & L. Alumnis
Gubernam precari foelicitatem ne
desinas. Vale.

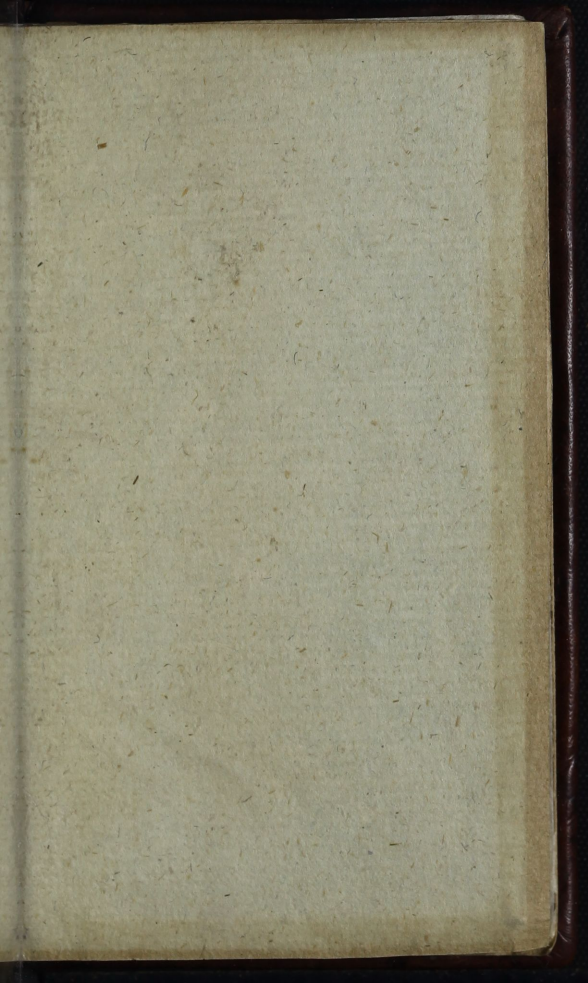

Ad Leonem.

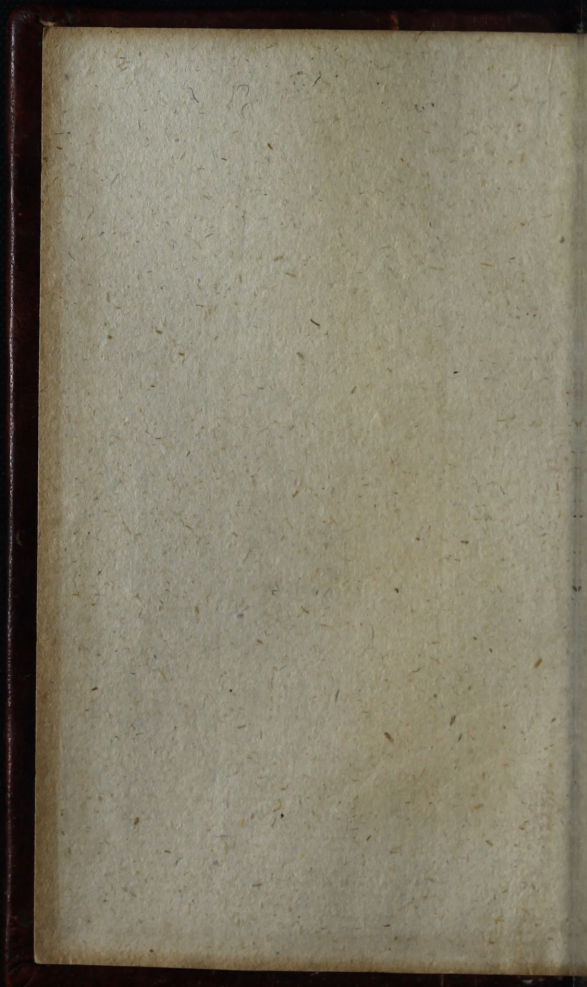
Enchiridium Viatori in hac vita aptis-
simum: cujus singula verba singula
putentur oracula, & sint quidem
perobscura. Nam ut gemma licet
pellucida, & lucent tamen, nisi ali-
eno lumine colludentur; sic certum
fieri nequit ut Pietatis semita
fatis affabre elaborata videatur, ni-
si hunc à Divinisa Majestate splen-
dorem mutuetur, ut à Sole Luna quem
refundat reliquis. Ergo lege ut intelli-
gas, intellecta reconde, recondita repesce,
quod facile potes, siue domi sed eas ori-
sus, siue foris peregrineris, focum
habebis ne injucundum. Atque ita
solus non solus, nec in otio desidiosus.
Sic te deus inveniet occupatum.

Acquit inde capies commodi, de-
re gratia, tibi sume. Tum
nobis Collegij Regij Alumnis
Germanam precari foelicitatem ne
desinas. Vale.

Lugosy
11290

Tízte letes
Szabó Ferenc
Uranezen könyvet
Ajándékkul Adta
Szabó Márton
Bótyának
Emlékül
1820 dűben

Kicséréltém e könyvet magamnak ~~idősebb~~
~~Martina Urantól Aug. 29. 1820~~ ~~Pápai Pápai~~
Imre Pax Sepulchri (2^{ik} kiad. Kolosv 1769.)
hiánytalan munkájáért. —

12x III lap. Elöl criml. ajánlás 5 szírtln
lev.; végén táblácska 2 szírtln lap.
Kiol. ref. coll. — De alkalmasint, mivel San-
dornal is van, megvan a Nézi múzeum.
NB. új kiad. A. Károly 1762. volna.

NB. látszik t a Szabó Kár. látna Kolosvári pöl-
dányb. hiány n leterett az itt glévő Magyar
Rychnusok Enyedi Samutól A6 levél, t ha
leterett, aala csine n vétekt.

Kegyes cselekedet
RÖVLE ÖSVÉNYKÉJE

[Melyen a kegyesség gyakorlásá-
nak derek útjára sietven egy jó lel-
kü utonyáró (minek utánna már
véghez vitte Istenével való szent
beszélgetését, [az Imádságot,
tudakozza] utmutatójától a' ke-
gyes élet uttyát. a' holott Az Ut-
mutató minden hárbán, nemben és
hivatalban lévő embereknek által-utat mu-
tat, az Isten előtt kedves, és magokra nézve
hasznos cselekedeteknek el-követésére a
szent írásból. mellyet Szedegetett és fordí-
tott Angliai nyelvből a' kegyes életre vi-
gyodóknak hasznokra.

K. Vasarhelyi M. István
F. Bányai Ecclesiának együgyű Tanítója.
Psal. 32. v. 8. Bölcsi tévlek tégedet, és
meg-tanítlak tégedet, és meg-tanítli
tégedet az útra mellyen járj, tanácsot
adok te-néked szemeimmel. Szemben,
Nyomtatta Szenci Abraham. 1666. —

26 -
RMK. I. 1044.

(Hidny. : címl., 13-14.
l. és 14-tól végig. -
Több lev. csontka.)

110

A J A N L O L E V E L.

*A' Nemzetes, és az Isten Anyaszent-
egyházához, (nevezetessin a Felső Banyai Schoiá-
hoz) munkás szeretettel búr go*

FELSŐ BANYAI MARTON
DEAK Uramnak, F. Bánya Városának
eggyik Tanácsának, &c.

*Es az ő kéglme szerelmes házastársá-
nak, Nemzetes*

SZILAGYI ANNA Asz-
szonynak;

*Es az ő 4. ölmek kis fiainak már negyedik eszté-
endőben járo*

SIGMOND DEAKNAK,

Es hatodik hétben járo

FERENCZ DEAKNAK, &c.

*Istentől kegyelmet, lelki s' testi békeséget,
kévánok.*

N m̄zet s U R A M s' ASZSZONYOM,

EZ csalárd világnak te-
kervényes, sok felé á-

A 2 gazott,

AJÁNLO LEVEL.

gazott, és veszedelmes bo-
tránkoztató példákkal meg-
rakodott uttyai között buj-
doso, s' mennyei hazájokba
boldogul érni kívánczo
hiveknek két dologra vagyő
(a' többi között) derekas
fzűkségek:

1. Hogy jó uton vihes-
sék végbe (mint jóvevé-
nyek) bujdosások esz-
tendejének kevés nap-
jait, Gen. 47. v. 9.
2. Hogy olly jó, igaz, és
hiv uti társsal járhas-
sának, kitől sem boldog,
sem boldogtalan álla-
pattyokban magok

A JANLO LEVEL.

nak ne hagyatassanak.

A' jo uton pedig így jár-
hatnak :

1. Hogy ha a' fellelt er-
kölcsű embereknek ut-
tyokra ki nem tánto-
rodnak, Psalm. 1. v. 1.
1 Cor. 15. v. 33.
2. Hogy ha a' kegyes é-
letnek már meg-ésmért
jo uttyán mulatozva
nem hivolkodnak, ha-
nem fel-tett czéllyokra
fietvén, naponként e-
lébb elébb mennek,
Jerem. 6. v. 16. mert kü-
lőmben fáradt lelkek-
nek nyugodalmat né

AJ ANLO LEVEL.
lelhetnek. Ibidem.

Jobb uti társot pedig nem
hogytalálhatnának, de még
csak nem-is gondolhatnak
az Istennél, kinek irgalmas-
sága olyan nagy az ő benne
gyönyörködőkhöz, Ps. i. v. 2.
hogynem hogy meg-von-
ná magát az utazó hivek tár-
saságától, hanem inkább hija és
nogattya őket a' véle való já-
rásra, a' mint a' többiközött
cselekedék Abrahámmal,
Gen. 17. 1. kinek 99 eszten-
dős korában meg-jelenvén
igy szolla: En vagyok az e-
rős mindenható Isten, J A R J
E N E L Ó T T E M S Z Ű N T E -
L E N

AJÁNLO LEVEL.

LEN. Ez Istennel való járás
téve holtok után-is sok szen-
teket boldog emlékezetűek-
ké, ugymint Enochot, Gen.
5. 22, 24. Noét, Gen. 6. 9. Dá-
vidot, 1 Reg. 9. 4. Zachariást
és Ersébetet, Luc. 1. 6. &c.

Valakik pedig az Istennel
akarnak járni, azoknak e'
következendő dolgok igen
szükségessek:

1. Meg-gondolván, hogy
semmit az Isten ug' nem
utál mint a' bűnőket; ne
vigyék el azokat magok-
kal az utra, hanem had-
gyák-el magoktól, vár-
ván azoknak meg-bo-

AJ ANLO LEVEL.

csáttatásokat a' Christus
szent érdemében vetett
erős hit által, Heb. 11. 25.

2. Eleteket, és életekbéli
minden cselekedeteket,
nem e' csalárd világ go-
nosz javallása, sem nem
a' gonoszban meg-avult
emberek tetczések sze-
rént, hanem a' vélek egy-
uton járo Sz. Isten aka-
rattyá szerént intézzék.

3. Ne test szerént, hanem
lélek szerént járjanak,
Gal. 5. 16.

4. Hogy minden gondo-
lattyokat, beszédgyeket
és cselekedettyeket Isten

kedve

AJÁNLO LEVEL.

kedve s' akarattya szeréntintézzék, a' kegyességnek szín mutatás nélkül való gyakorlásábá.

Melly méltóságos Urral való derék uton járásra, hog' az arra vágyakozó gyengék jobb moddal készülhesse-
nek. E' KIS ÖSVENYKET Angliai nyelvből Nemzetünk nyelvére fordítottam. Mellyet a' kégtekhez való méltoszeretetemnek meg-mutatásáért, Nemzetes F. Bányai MARTON DEAK Uram, &c. kégknek dedicáltam; Mellyet hogy kégltek nem csak örömmel vótt, hanem költ-

AJÁNLO LEVEL.

ségét-is ki-nyomtatására (a' közönfégelesebb haszonért) ki-adni nem sajnálta, végyen bő jutalmat a' menyeyi Urto.

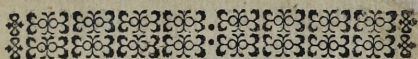
Az irgalmas Isten mind kéglteket magát hoszszu és boldog élettél a' maga dicsőségére &c. s' mind pedig szerelmes magzatit a' maga félelmében valo fel-nevekedéssel áldgyameg menyből, s' több kegyes jotéteményre is segítse, szivből kívánó:
Irárm F. Bányán, 1666. 2 Aug.

Kéglteknek Istentől minden idvefséges jokat kíván.

Kézdi Vátsárbelyi Matko István,
F. B. Eccl. együgyű Tan.

MAGYAR RYTHMUSOK.

K Egyesség gyakorlás röviden ez
könyvben

Bé vagyon foglalva, mint egy kis tű,
körben,

Elni ha boldogul akar sz ez életben,
Ez utakat nyomjad, s' jól lélsz sz lel-
kedben. (let,

Rövid télben a' nap, rövidebb az é-
Unciánként adgyák az éltető szelet,
Minden mérték nélkül halál dolga
mehet,

En azért intelek, nyisd fel a' szemedet.

Kincs, becsület, jószág, mit hasz-
nál tenéked,

Mikor az halálnak ajtajára lépned

Kelletik? Mihez kap akkor szegény
lelked,

Ha Isten utadban társod nem lesz né-
ked?

Bolondság e' világ boldogságán
kapni,
Kín s' gyöttelelem dolga, nincs hol meg-
nyugodni,
Elméneknek gondgyait tudgya világ
fűzni,
Boldogság oh ennek rabjává nē lenni.

*Szép munkálkodással kedves
Baráttjának írá röviden
ENYEDI SAMUEL,
A' Philosophiának az E-
nyedi Collegiumban Ta-
nítója.*

Kegyes

Kegyes cselekedetek

RÖVID ÖSVENYKEJE.

I. K. Uton Járo.

Minekutánna már imádságo-
mat végbe vittem, mit kell
meg-tudnom, hogy az én
cselekedeteim jok leheffenek?

F. Ut Mutato. Ezt, hogy szintén
ugy vagy köteles a' szüntelenül valo
vigyázásra, mint a' szüntelenül valo
imátkozásra, Matth. 24. 42. és 25. 13.
Marc. 13. 33. Col. 4. 2. Hogy ugy sem
a' Sátánnak titkos csalárdsága, sem e'
világnak hivfágos hizelkedése, sem a'
magad testi bátorfágod tégedet el ne
csábithasson.

2. K. U. J. Mitsoda okokra néz-
ve kell ugy vigyáznom?

A 7

1. Azért

4 KEGYES CSELEKEDETEK

1. Azért, mert az Urnak szemei előtt vadnak minden te utaid, a' ki mindeneknek utait észébeveszi, Prov. 5. 21.
2. Mert a' bűnöknek igen sok alkalmatossági között kényszerítettet szüntelen járni; mert valami e' világban vagy, az mind csak testnek kívánsága, szemnek bujálkodása, és életnek kevélysége, 1 Joh. 2. 16.
3. Mert különben igen alkalmatlan lennél a' sok gonoszoknak el-távoztatására, Matt. 26. 41.
4. Mert soha nem foglalhatod magadat úgy a' jó dolgokban, hogy avagy a' Sátán, avagy e' világ, avagy a' magad romlott természeted, tégedet meg ne bántana, 1 Theff. 2. 18. Zach. 3. 1, 2.
5. Mert még az Istennek szent emberei-is, úgy mint Noe, Gen. 9. 21. Lot, Gen. 19. 32. Dávid, 2 Sam.

RÖVID ÖSVENYKÉJÉ.

2 Sam. 11. 2, 3. *É d.* Salamon,
1 Reg. 11. 1. el-estenek, midőn a'
vigyázástól meg-szüntenek.

6. Mert a' ferény vigyázással te-
hetz szert a' lelki isméretnek ál-
dott békeségére, a' melly leg drá-
gább kénsc'e világon, Act. 23. 1.

7. Mert ugy álhatz ellenek jobb
moddal minden kifirteteknek,
és ugy lehetz kész mind halálod-
ra, s' mind az itilet napján valo
számadásodra, Gen. 39. 9, 10.
Luc. 2. 29. és 21. 36.

8. Mert külömben nem adhatz
számot Istenednek nálad le-tett
talentomárol, Luc. 19. 15, 16.
É d.

9. Mert ugy dughatod-bé ellen-
ségidnek szájakat, kik rágalmaz-
zák a' te életedet, 1 Sam. 26. v. 21.

10. Mert vallásod felől is ugy
irílnének mindenek jól, hog' ha
életedre és másokkal valo társal-
kodásodra okosson vigyáfsz,
Matth.

6 KEGYES CSELEKEDETEK

℣ Matth. 5. 16. 1 Pet. 2. 12.

3. K. 4. J. Mit kell cselekedni
hogy így vigyázhassak?

1. Mindenkör hit által kell jár-
nod, Rom. 14. 3.

2. Az Isten igireteit szüntelen ve-
led kell hordoznod, melly nél-
kül a' hit nem lehet hit, Psal.
119. 105.

3. Meg-kell tudnod mi légyen a'
tetiszted, az előtted lévő dolog-
hoz, mert különben még a' jo
dolog-is bűn lehet, 1 Chr. 13. 9.

4. Arron-is meg-kell venned a'
jo időt, és a' jo cselekedetekre va-
lo alkalmatosságot; ellenben el-
kell távoztarnod minden gonof-
ságot, Eph. 5. 15, 16.

5. Meg-kell gondolnod, hogy
noha a' Sátán azért lánczoltatott-
meg hogy tenéked (szabadon
járván) ne árthasson, mindazál-
tal távol kell járnod tőle, hogy
valamiképpen a' lánczrol-is té-
gedet

RÖVID ÖSVENYKEJE. 7
gedet meg ne sértheffen.

6. Jo gondot kell viselned gondolatidra, beszédidre, cselekedetidre, magad viselésére, ételedre, italodra, ruházatokodra, keresetedre, költésedre, és az Isten szent Szombattyának meg-szentelésére.

4. K. U. J. Mivel azt mondád a' 44-dik regulában hogy a' jo alkalmatosságot árron-is meg kell vennem; kérlek már mutasd-meg azt-is, kiktől kell azt meg-vennem?

F. U. m. Tíz rendbéliek a' dolgok (a' többi között) a' mellyek az ember életének minden oráiban árulni szoktak a' bűnökre valo alkalmatosságot, nem különben mint a' Sátánnak megannyi szem fény vesztő áruit.

1. A' haszontalan és bűnre csalogató fajtalan könyvek olvasása.

2. A' test cziffrázásának hosszúságos és végetlen munkája.

3. Az

8 KEGYES CSELEKEDETEK

3. Az ételban és italban valo mértékletlen zabálodás.
4. Az ember *recreatio*jának, magamulatásának, minden igaz modot fellyül mulo volta.
5. A' haszontalan vándorlás, és babonás szarándokság járás.
6. A' haszontalan semmire kellő és vétkes dolgokrol valo csacsogás.
7. A' mértékletlen álom, és ágyban valo henyélés.
8. A' hivatalos munkának (mellyre kiki hivattatott) el-vesztegetése.
9. A' szivnek vétkes gondolatok körül valo hánkodási.
10. E' világnak rendeletlen szereteti, és annak mulando javainak igaz modot meghalado szeretetiből származott kárhozatos fősvénység.

Ezek ellen kell tenéked vitézkedned ellenkező magad gyakorlásával;

Es

RÖVID ÖSVENYKEJE. 9

és mivel ezeknek idejei avagy el-mul-
 nanak, avagy jelen valok, avagy pedig-
 nen jövőndők.

1. Az el-multak ellen vitézked-
 gyél, a' te meg-cselekedett vétke-
 dolgaiddal való igaz meg-téré-
 seddel. Ugy tarthatod magad-
 nak a' jóalkalmatosságot.
2. A' jelen valok ellen vitézked-
 gyél, a' te azok ellen való erős
 tufakodásoddal.
3. A' jövőndők ellen vitézked-
 gyél, a' te azok ellen való okos
 vigyázásoddal, könyörgésseddel,
 és bölcs gondviseléseddel.
5. K. U. J. Mutass olly regulákat
 nénnékem a' mellyek szerént úgy intéz-
 edhessem az én gondolatimat, hogy ne
 legyenek azok vétkeflek.

1. Sokkal szorossabban és szor-
 galmatossabban vigyázz ez után
 a' te gondolatidra hogy sem mint
 eddig vigyáztál; jobb gondot vi-
 sselly ez után a' te jó Istened di-
 cső-

10 KEGYES CSELEKEDTEK
csőfégére, a' te magad idvesé-
gedre, és felebarátod javára, hogy
sem mint eddig cselekedtél,
1 Cor. 6. 20. 1 Pet. 1. 15, 16.
Prov. 4. 23.

2. Meg-tisztíts szivedet minden
elégbbi vétkes gondolatidtól, az
az, el-távoztasd a' gonosz kíván-
ságot, haragot, kevélységet, főf-
vényiséget, vakmerőséget, és a'
mások ellen való gonosz gyano-
ságot, meg-gondolván azt, hogy
még a' leg kissebbik bűnőd-is
(mellyel meg-rontod az Isten
törvényét) a' maga természeti-
ben olyan mérges, hogy meg-
foszthat tégedet (ha abban meg-
maradcz) a' te idveséged felől
valovig ártatlanságotól, Mat. 15.
18, 19. Eph. 4. 23, 31. Col. 3. 8.

3. Azon légy, hogy még a' te sza-
bados és törvény szerént való in-
dulatid-is mértékleteffek legye-
nek, nem felettébb valok; és
nogy

RÖVID ÖSVENYKEJE. 11

hogy a' menyzeiekhez ragaszkodgyanak inkább, hogy sem e' földiekhez, Col. 3. 1, 2. Phil. 3. 20.

4. Ne igyekezzed a' te szivedet bé-tölteni minden dolgoknak kívánásával, mert ugy nehezen kerülhetnéd-el a' vétkezést, legyenek azért a' te kívánságid jök, szabadosok, törvény szerint valok, és mindeneknek fellettte az Isten dicsőségére nézők, 1 Cor. 10. 31. Rom. 14. 22.

5. Ne szorgalmatoskodgyál feltettebb e' világ mulando javainak meg-szerzésében, hanem csak annyira igyekezzél szert tenni, a' mennyivel magadra és a' tiéidre gondot viselhets, mértékleteffen és tisztefésgelen; mert külömben igen el-vonattatnál a' menyzeieknek keresésétől, 1 Tim. 6. 8, 9. Gen. 24. 63.

6. Ne hadd el-foglaltatni szivedet

72 **KEGYES CSELEKEDETEK**
det és elmédet a' bűnös és ártalmas gondolatoktól, mert azokat gyűlöli az Isten, Prov. 8 18. Zach. 8 17.

7. Ittly mindenkor jobban s'többet a' te felebarátod felől, hogy sem tennen magad felől; és mentől fellyebb való vagy valamelly jó dologban, annál alázatosabban viseld magadat mind Isten, s' mind emberek előtt, Rom. 12. 16 Phil. 2. 3.

8. Minden napon válassz külön magadnak egy bizonyos órát arra, hogy abban elmélkedheffél, és kesereghess az akkori időben esett gonofságokon, és azokért származott nyomoruságokon; és könyörögj az Istennek azoknak meg-orvosoltatásokért, Pál. 69. 9, 10 Ezech. 9. 4.

9. Szüntelen elmélkedgyél a' te életednek héjábanvalóságáról, és a' te abból való ki-költözésedről;
Inkább

RÖVID ÖSVENYKEJE. 15

nál a' mellyről szollasz; mert a'
dolgot meg-halado beszédek a'
rendeletlen indulatnak, és a' bo-
londságnak czégérei, Pál. 34.
14. 1 Pet. 4 11.

7. A' miképpen te nem minde-
neknek adcz hitelt, a' mellyeket
mások tenéked mondanak; Ugy
tés-is ne mindeneket mondgy a'
mellyeket hallasz, hanem azokat
szollyad a' mellyek igazak, a'
többiről mint bizontalanokról
csak úgy emlekezzél, Luc. 2. 19.
Eccl 3 7.

8. Negyönyörködgyél a' mások-
ban lévő erőtlenség-ekből esett
fogyaikozásoknak ki-hirdetésé-
ben, se szemekben se hátok me-
gett; hanem szolly (mikor szol-
lasz-is) azokról szánakozva, szent-
ül, és bölcsen, Pál. 15 3. 2 Tim.
3. 2, 3. Matth. 18. 15.

9. Soha az Istenről külömben ne
szolly, hanem igen szentül, és az
B   ő dicső-

16 KEGYES CSELEKEDETEK

ő dicsőléges méltóságához illendő becsülettel és tisztességgel; meg-gondolván, hogy te nyomorult féreg méltatlan vagy arra, hogy az ő szentséges nevét bűnös ajakidon forgassad, Lev. 19. 12. Deut. 5. 11.

10. Mikor valakit dicsírsz, légy okos, (*discretus*) tudgy jól választást tenni; a' mások köszöntésében légy emberléges, az intésben pedig atyafiságos, magadat pedig magad soha se dicsírsz, Prov. 27. 2. 1 Sam. 10. 4. Rom. 16. 16.

7. K. U. J. Hát hogy cselekedeteimet az én Istenem szerezze, mitsoda regulákra kell vigyáznom?

1. Minden reggel és este könyörögj az Ur Istennek, hogy ő Fellege maga segítsen minden jora, és meg-szentelvén minden te dolgaidat igazgassa a' maga dicsősége, és a' te magad jodra,

jodra, Dan. 6. 10. Pfal. 55. 19.

2. Számba vedd minden dolgaiddban a' te Istened ellen cselekedett minden bűncidet, és keserveffen azokat meg-síraffad, azoknak meg-bocsátatásokért buzgósgossan könyörögj, és azok ellen való lelki meg-erősítetédet Istentől kérjed, Pfal. 51. 3.

3. Olvasd mindennap valamit az Isten beszédéből, és arról jozanon elmélkedgyél, hogy ugy mind az Isten isméréstiben, s' mind kegyességben nevedkedhesél, Pfal. 1. 2. Deut. 6. 6.

4. Valamihez fogl, nyul, és kezd, leg elsőben is az Isten beszédétől kérdgy tanácsot, hogy ha szab-dosé avagy tilalmas, hasznosé avagy pedig ártalmas azt meg-cselekedned; hogy ugy valamit cselekedsz, szivednek örömeivel, és lelki ismeretednek csendességével cse-

lekedhesse azt, 1 Sam. 30. v. 8.

5. Az Istennek minden te veled közlött javaiért illendő hálákat adgy, és mind azokat az Isten dicsőségére szenteljed és szabjad, 1 Theff 5. 10.

6. Az Isten szent Szombattyát szent elmélkedésekkel, buzgó könyörgésekkel &c. és szin mutatás nélkül való kegyes éggyakorlásával szenteljed-meg, és szentül élly a' Sacramentumokkal, Exod. 20. 8.

7. Meg-lásd hogy még a' leg derekabb eszközökhöz-is semmi szükségedben ugy ne támaszkodgyál mint az erős Istenhez, hanem könyörögj, hogy az Ur légyen a' jó eszközöknek a' te hasznodra való meg-szenelője, ne cselekedgyél ugy mint Asa, 2 Chron. 16. 12.

8. Szorosan ragaszkodgyál az Istenhez mind boldog s' mind bold-

boldogtalan állapotodban, meg-
gondolván azt hogy mind tené-
ked s' mind másoknak egy a'
szükséges dolog, Luc. 10. 42.
könyörögj tehát azokért a' mel-
lyek nélkül szűkölködsz, légy
alázatos, és ély jól azokkal a'
mellyeket birtsz, hogy azoktól
meg ne fosztassál, Jac. 1. 2, 3.

9. Czirkáld-meg magadat, men-
nyire épültél eddig a' kegyesség-
ben, és légy kész ez után-is
mindenkor örömmel halgatni
az Isten beszédit; mikor hirdet-
tetik igyekezzél jelen lenni, on-
nan el-távozván elmélkedgyél a'
meg-hallott dolgokról, 1 Cor.
11. 28. Psal. 119.

10. Minden jó dolgokat szerezsz
az Istenért, de az Istent szeressed
csak önnön magáért, hogy ugy
veled lévén az Isten, ne vehessen
erőt rajtad semmi ellenséged,
azonban minden világi jokat

20 KEGYES CSELEKEDETEK

tarts hejábanvalóságnak az Isteni szolgálathoz képest, Phil. 3. 8. Rom. 8. 31.

8. K. U. J. Mit cselekedgyem hogy magamnak jók és hasznosak legyenek az én cselekedeteim?

1. Meg-tartoztasd fűleidet a' vétkes dolgoknak halgatásától, szemeidet azoknak szemlélésétől, kezeidet minden gonosznak cselekedetétől, lábaidat a' gonoszoknak uttyokban való járástól, és minden tagaidat a' bűnöktől, főt még lelkedet-is a' testnek utálatos munkáinak javallásától, Job. 31. 1. Psál. 119. 27.

2. A' re vendégséged legyen mindenkor szabados, nem tilalmas, szűkséges, nem szűkség kívül való, és mértékletes, nem mértékletlen, mert külömben nem ohatod-meg magadat a' kártól, és a' veszedelemtől, Luc. 21. 34. Rő. 13. 13. 1 Tim. 2. 9. és 5. 23. Tit.

2.3. 1Cor. 10.31.

3. A' jó cselekedeteknek semmi jó és alkalmas idejét el ne vesztelgyed, hanem még azt az időt is meg-síraffad, a' mellyben valaha gonoszt cselekedtél, 1 Pet.

4. v. 3.

4. Mindenkor olly nagy terhedre legyen a' jó dolgoknak el-mulatlása, vesztéglése, a' melly nagy örömedre vagyon és könnyebfedre a' jó dolgoknak meg-cselekedése, Rom. 7. 8, 9.

5. Szorgalmatoffan meg-cirkállyad a' te nevezetes és kiváltképpen való bűneidet, hogy ha nevedteneké benned avagy apadtak? meg-maradtanaké az ő régi erejekben, avagy meg-erőtlenültenek? hogy azoknak jobb moddal ellenek álhasz, és magadban meg-fojthassad, 1Cor. 11. 28.

6. Hálaadással emlegetted a' te Istenednek azokat a' jó és idvesé-

22 KEGYES CSELEKEDÉTEK

ges munkáit, a' mellyekkel ez előtt tégedet ősztönözött a' jora, vigasztalt minden kéférteteidben, &c. Es azokat úgy tartsad, mint a' te idvességednek megannyi nálad le-tótt zálagjait, 2Cor.6. 4 5. Rom.7. 25.

7. Magadnak le kedvezz, hanem utáld magadat-is midőn érzed az Isteni szolgálatra valo nehéz hajlását akaródnak, és egyéb abban valo alkalmatlanságát indultidnak, meg-gondolván, hogy az Isteni szolgálatban serénynek, lelkedben pedig buzgonak kell lenned, Rom.12.11.

8. Úgy kövesd-el keresztyéni tisztelet az Isten Anyaszentegyházának javára, valamint érzed annak avagy javát, avagy meg-háborodását, Rom.12.6,7,8.

9. Ally boszszut magadonn-is a' te sikamlo és minden lelki tusakodás nélkül valo vétkezésidért, meg-

meg-fanyargatván a' te tulajdon testedet, hogy a' bűnhöz ne édesedgyek, 1 Cor. 9.27.

10. Soha ne igyekezzél külső-képpen szentebnek magadat tettetni annál a' minémű belől vagy a' te szivedben, Esa. 58.5,6.

9. K. U. J. Mivel az Isten törvénye szerént nem csak magamat kell szereznem, hanem felebarátimat-is; Mitsoda regulákat kell meg-tartanom ahogy az én cselekedeteim jók legyenek, és hasznosok másoknak-is?

1. Azt gondold-meg hogy valamiket az Isten teveled közlött, mind azokat a' végre-is közlőtte, hogy ne csak magad élyl azokkal, hanem másokat-is éltes, Rom. 1.11. és 12.6,7.

2. Soha ne elégedgyél-meg azzal hog' te magad szolgálod az Istent, hanem minden módon és minden igyekezettel azon légy, hogy mások-is tégedet azon szent dolog-

24 KEGYES CSELEKEDTEK
ban kövessenek, Gen. 18. 19. Psal.

101. 1, 2, 3. Jos. 24. 15. Esth. 4. 15.

3. Gondold-meg hogy te Istennek sáfára vagy minden ő tőlle vett javaidban, ugy kell tehát sáfárlanod azokat hiven, sziveffen, és annak idejében, a' mint a' te Istened dicsősége és felebarátod java kívánnya, 1 Pet. 4. 10.

4. Ollyan indulatot viselly máfokhoz, hogy mindenkor kész légy, a' náladnál gyengébbeknek erőtlenségüket hordozni, őket erősíteni, a' szomorúakat vigasztalni, és a' bűnben gyönyörködőket meg-feddeni, inteni, és orczájok pirulására, s' meg-cselekedett bűnökön való meg-szomorodásra hajtani, végezetre ne igyekezzél senkinek-is botránkozására lenni, 1 Cor. 10. 32. Col.

4. 5.

5. Tellyes tehetségeddel azon igyekezzél, hogy valamint hogy
te fok-

R Ő V I D Ő S V E N Y K E J E. 25

te sokszor jó dolgokat tanultál és vettél, a' más jó embereknek veled való társalkodásokból; úgy mások-is jót tanullynak és ve-
gyenek, a' te vélek való társal-
kodásodból, Rom. 1. 12. és 14. 19.

6. Midőn látod hogy mások vet-
keznek, ne őrüly, hanem szomo-
rodgyál-meg azon, és tellyes
erőd s' tehetséged szerént igye-
kezzed azokat meg-téríteni,
okos tanításid, atyafiságos inté-
sid, és barátságos dorgálásid ál-
tal, 1 Cor. 5. 2. Matth. 18. 15.
Lev. 19. 17.

7. Őrülly és dicsirjed az Istent a'
te reád bizattatott jokért, ked-
veskedgyél panaszlás nélkül
azokból a' szűkölködő szentek-
nek, el- hiven hogy elősegíti az
Isten abban, és meg-áldgya a' te
munkádat, 1 Theff. 5. 18. Rom.
12. 15, 17, 20. Luc. 15. 8.

8. Soha ne törődgyél azon, akár
B 6 mások

mások tegyenek elsőben te veled
 jól, akár pedig te másokkal ; ha-
 nem légy kész mindenkoron jól
 tenni még a' te ellenségiddel-is,
 tudván hogy jutalmad le vagyon
 téve az Istennél, 1 Theff. 5. 15.
 Matth. 5. 39. Rom. 12. 20.

9. A' melly jokat más jó emberek-
 től vőrtél, ugyan azonokat for-
 ditsad és-is mások javára; meg-
 gondolván hogy tagtársok vagy
 és-is más azok nélkül szűkölkö-
 dő felebarátidnak, Rom. 1. 12.

10. A' Szent Léleknek te benned
 lévő ajándékának mértéke sze-
 rént, ugyan tusakodgyál Isten
 előtt való imádkozásodban min-
 den te keresztyén felebarátidért,
 hogy ugy azokhoz való igaz atya-
 fílagos szeretetedet és-is (tagtár-
 sok lévén azoknak a' Christus tit-
 kos testében) meg-pecsételhes-
 sed.

11. Mind ezek pedig ne legyenek
 csak

RÖVID ÖSVÉNYKEJE. 27

csak kevés ideig tartók, változók,
és kép mutatásból valók, hanem
mindenkoriak, állandók, és szin
mutatás nélkül valók, Heb. 13. 1.

10. K. U. J. Mivel immár az én
cselekedetimről hasznos regulákat ra-
költögetél előmbe; kérlek taníts-megar-
sira-is miképpen intézzem külső magam
viselését.

1. Soha a' te szemeid ne nézzenek
nagyra, Psal. 131. 1.

2. Abrázatod ne mutasson szem-
telenséget, Prov. 7. 13.

3. Orczád ne légyen se mod nél-
kül mosolygo, se rendeletlen ko-
morságot mutató, mert az olyan
ravasztságot jelenget, Prov. 6.
12, 13.

4. Ne legyenek a' te kezeid se
mod nélkül pazarlók, se sugor-
gató fősvények, Prov. 6. 13.

5. Soha ne majmoskodgyál (*i mi-
tálván*) avagy követvén a' gono-
szoknak vétkes cselekedeteket,

Pfal. 106. 35.

E. U. J. 6. A' te ajtod a' házadhoz jároknak, se igen serényen, se igen resten nyilone legyen.

7. A' te náladnál nagyobbakat s' öregebbeket illendő becsülettel illested, helyt örömeft adgy az öregeknek, fel-kelvén előttök, Lev. 19. 32.

8. Ne siess felső helyre ülni miglen nem ültetnek, Luc. 14. 9, 10.

9. Ne szolly felelvén miglen nem kérdettetel, Ecclesiastis 11. 20.

10. Ne szomorkodgyál mikor örülnöd kell; se pedig ne nevels mikor sirásra való alkalmatosság vagyon előtted, Eccles. 3. 4. Esa.

22. 12, 13.

11. K. U. J. Hát hogy öltözetembenn-is ne vétkezzem, mitsoda regulákat kell meg-tartanom?

1. Se igen pompás, se igen alávalo ne legyen, hanem időd, értéked, és hivatalodhoz illendő legyen a' te öltö-

te öltözeted, Matt. 11. 8.

2. Annak formája, ne legyen se felettebb uj, se felettebb ó, Esa. 3. 17. *É d.*

3. A' te öltözeted elméd jozanságának és szentségének legyen bizonyosága és czégére, nem megveszetszégének, meg-gondolván

mitsodás végekre nézve adta Isten azt neked; a' mellyek ezek;

1. A' szűkség, hogy a' te nyavalyás tested az időknek alkalmatlansági ellő oltalmaztasék, Prov. 31. v. 21.

2. A' tisztetés, hogy gyalázatos meztelenséged el-fedeztesék, Gen. 3. 7.

3. A' haszon, hogy hivatalos munkáidat job moddal el-követheffed, Joh. 13. 4.

4. Az ékeség, emberek között lévő kedveséged és állapotodhoz képest, 2 Sam. 13. 18.

5. A' másoktól való meg-külömböz-

30 KEGYES CSELEKEDETEK
| bőztetés; hogy a' férfiak az Afz-
| szonyoktól, a' vénnek az iffiaktól,
| a' Magistrátus a' kőtségtől, az
Egyházi szolgák a' külső rendek-
től, a' Gazdagok a' szegények-
től, és az Urak a' szolgáktól &c.
meg különböztethessenek, Deut.
22. 5. Gen. 37. 3. Esth. 6. 9. Exod.
18. 4. Luc. 7. 25. Zeph. 1. 8.

Mind ezekben pediglen, nem an-
nyira kell vigyáznod arra, mire teherz
szert, és minek adhatod-meg az árrát;
mint arra, hogy: Mi illet tégedet? és
mire kell szert tenned? Mert minden-
kor jobb magadat értékednél valami-
vel alacsonyban viselned öltözetedben,
hogy sem mint annál fellyebb; mert
külömben tékozloja lennél inkább, az
Isten te nálad le-tett áldásának, hogy
sem meg-becsüllője, a' te szivednek
fel-fuvalkodottságáról tönnel inkább
bizonyítást magad ellen, hogy sem
alázatosságaról, sőt még másoknak-is
botránkoztató példa lennél, Ezech.
cap.

qap. 23. v. 5. 12.

12. K. U. J. Hát asztalomra és
rendégeskedésemre mitsodás gondot
űfellyek, hogy abban-is magamat bün-
ről őrizhessem z

1. Soha ne űlly asztalodhoz, se ne
kezdgy ételedhez italodhoz ad-
dig, miglen nem imádkozol,
Pfal. 145. 15. Matth. 16. 6. Luc.
24. 30. 1 Sam 9. 3.

2. Soha fel se kely asztalodtól,
miglen hálákat nem adsz Iste-
nednek azokért a' jokért a' mel-
lyekkel táplált és éltetett, 1 Cor.
10. 31. Rom. 14. 6. 1 Thes. 5. 18.

3. Csak annyira és úgy élyl éte-
leddel és italoddal, hogy enyhít-
hesse éhségedet és szomjúságo-
dat; a' mértékletlen zabálodást
pedig szorgalmatossan el-távozt-
tassad, Ezech. 16. 49. Luc. 21. 34.

4. Ne siess szemtelenül felebará-
tod asztalához miglen nem hi-
vattatol attol, Ecclesiastic. 31. 18.

5. Se

5. Se nagy ehetőséggeddel, se nagy
ihato torkosságoddal ne dicse-
kedgyél, *ibid.* v. 12.

6. A' fölöttébb való friss és cse-
megés étkekre ne vággy, *ibid.*
c. 37. 32.

7. Vacsorád legyen mindenkor
kevessebb és szűkebb a' te ebé-
dednél, rend szerént, *ibid.* c. 31.
19, 20, 21.

8. Az erős italokkal tele töltet-
tetett duskás, huzomos poháro-
kat el-távoztassad, *Prov.* 20. 1.

9. Soha asztalodtól úgy fel ne
kelly, hogy valami ételi avaggy
itali kívánság még benned ne
legyen, az az, ne légy telhetet-
len, *Eccl.* 31. 19.

10. A' te vendégségednek idején
emlekezzél-meg a' szűkölködő,
éhező és szomjuhozó szegények-
ről; Azt-is jól meg-gondold,
hogy a' melly testedet akkor ké-
nyessén táplálod, nem sokáras-
férgekkel

férgek eledelévelé leszén, Neh.

8. 10. Amos 6. 6.

13. K. U. J. Hát midőn dolgoztol üressédvén (*recreatoria*) magamulatságára adom magamat, mitsoda ggulákra kell vigyáznom, hogy abban ne vétkezzem?

1. Azon légy, hogy a' tiszteséges, szabados és jó dolgoknál egyéb semmi ne légyen a' te mulatságodban, (*recreációd*ban) Psal. 4. 8.

2. Ne gyakorollyad modnélkül a' jó lakást, mert ugy csak hamar szorongato szűklégre jutnál, Prov. 21. 17.

3. Soha ne nyujtsd annyira a' te mulatságodnak idejét, hogy az avagy lelkednek, avagy elmédnek, avagy testednek, avagy pedig más felebarátodnak terhére és kárára s' botránkoztatására legyen.

4. Ne költs sokat arra.

5. Ugy

F. U. m.

5. Ugy viseld magadat midőn mulatz, hogy senki a' te magas mulatságodat néző jó emberes kózzúl, tégedet meg ne utálhasson, nevetheffen, valami izetlenséggel magad viséletlenfégedért.
6. Ne élly gonoszul keresztyén szabadsággal.
7. El-végezvént istenségessen a' te mulatságodat, fies hamar meggyatérni hivatalos munkáidnak gyaszkorlására.
8. Hadd-el a' jázékot mikor derék dolognak ideje vagyon, ne örülly a' holott szomorkodnod kell, se pedig ne sirj a' holott örülnöd kell, Efa. 22. 12, 13.
14. K. U. J. Hát gazdagságokat miképpen szerezhetek vétek nélkül?
1. Azon légy hogy a' te hivatalod, mesterséged, &c. légyen olyan tisztességes hivatal és mesterség, hogy soha arról hivataloztatni, és annak nevét magadon viselni

RÖVID ÖSVENYKEJE. 35

- viselni ne szégyenlyed, Gen. 47. 3. Ne gyűjts gazdagságot uforáságoddal, hogy uforás nevet ne kényszerítessél gyalázattal viselni; se lopásoddal, tolvajlásoddal, &c. hogy olyan gyalázatos névvel ne nevezzen senki.
2. Igaz kézi munkáddal, azaz, tisztességes és hivatalodhoz illendő serény fáradozással keressd javaidat, Prov. 3. 1. Psal. 128. 2. 1 Theff. 3. 8.
3. Semmi vásárlásban, úgy mint adásban, vétésben, és cserélésben, mást meg ne csally szántszándékkal, Gen. 23. 15 és 33. 19. 1 Theff. 4. 6.
4. Ne nyeld-bé a' szegényeket, ne ronts-meg a' földnek szűkölköddit, ne töltsed tárházad. azoknak javoknak hamis és csalárd mesterségekkel való el-koporításával, Amos 8 4. Jac. 5 4.
5. Ne szorgalmatoskodgyal világi mu-

gi mulando javaidnak meg-ízésében s' szaporításában aranyira, hogy a' miatt az Isten tiszteletet el-mulassad, Esa. 58. 13. Neh. 13. 15. Amos 8. 5. Jer. 22. 13.

6. Ne gyűjts le ne szaporíts állatoknoksággal, hazugsággal, hamissággal, erőszakkal, &c. mulando javaidat, Lev. 19. 11.

7. Igaz mértéked, igaz fontod, védkád, köblőd, vedred, kupád, iczéd, pinted, finged, &c. legyen mindenedkor, Lev. 19. 36. Prov. 11. 1 és 16. 13. és 20. 10.

8. Gyakorta elmélkedgyél arról, hogy a' gazdagság és a' kegyesség igen igen ritkán férnek össze, Matth. 19. 23, 24.

9. A' miket akarsz és kívánsz, hogy mások te veled cselekedjenek, ugyan azonokat cselekedgyed tés-is másokkal, Luc. 6. 31.

10. éMg

10. Még cselédidnek se engeddemeg, hogy másokat valamiben meg-csallyanak és károsítsanak, példát vévén Elifeuszról, 2 Reg. 5. 26.

11. K. U. J. Hát hogy immár meg-szereztetett, és kezemnél lévő jánimból jól költthessek, mitsoda reguszat kell meg-tartanom?

1. Erteked és állapotod felett soha ne költis rénd szerént, hanem ha az Isten dicsősége rendkívül kívánná, Prov. 27. 27. 1 Sam. 25. 36. Plal. 31. 1. 1 Cor. 16. 1. Luc. 14. 28. Gal. 4. 15.

2. Ne légy sugorgató fősvény, mikoron adakozásodat kívánja az előtted lévő alkalmatosság, Prov. 11. v. 24. 1 Sam. 15. 11.

3. Ne költis olyan dologokra, a' mellyekre nincsen szükséged, Joh. 13. 9. hanem csak a' szükségesekre.

4. Másokkal is ugyan, de leg főképpen

38 KEGYES CSELBKEDETEK
képpen a' hitnek cselédivel tégg
jol, Gal. 6. 10.

5. A' magad cselédidre, és szűk
ségben forgo nemzetségedre vi
sely gondot Istentől vett javas
idbol.

F. U. m.

6. Ne költs felettébb sokat as
gazdagokra, és a' te értékedhe
hasonló értékű felebarátidra
hanem csak a' menyi illik, megg
elégedvén magad-is a' jelenva
lokkal, 2 Sam. 9. 1. 1 Tim. 6. 8.

7. Igen szorgalmatosan rá vi
gyázz az időkre, helyekre és
a' szeményekre, midőn adakozol
és költesz, hogy az helytelenül,
annál inkább károffan ne esék,
Eccl. 12. 1.

8. Ne pirongasd-meg a' szegé-
nyeket, midőn ajtodon zörget-
nek az alamisnáért, hanem
szegd-meg azoknak a' te ke-
nyeredet, &c. Esa. 58. 7, 10.
Rom. 12. 8. 2 Cor. 9. 7.

9. Soo

| 9. Soha adakozásoddal magad ne
| kérkedgyél, Prov. 20.6.

| 10. Ne a' mások javaiból; ha-
nem a' magadeiból légy bő ke-
zű, Luc. 16.6. *É d.* Eccl. 11.1. 2.

16. K. U. J. Mivel (a' mint már meg-
mutogatád) sem gazdagfágot nē gyujt-
hatok, sem pedig abból jól nem költ-
hatok külömben, hanem Istent akarát-
ni a' szerént való bő kezűséggel. Mitsoda
regulákat kell meg-tartanom a' Sz. Írás
szerént, hogy dicsíreteffen mivelhes-
sek azt?

F. U. m. Három dolgokra vi-
gygyázz igen szorgalmazottnan, minden-
minütt és minden időben.

| 1. Bizonyottnan tudnod kell azt,
| és jólélekkel meg kell abba nyu-
godnod, hogy a' melly hivatal-
ban és tisztsben gyűjtötted te azo-
kat a' jokat, a' mellyekből már
| fáfarkodhatol, az a' tiszt és hiva-
| tal, tisztességes, szabados, és tör-
| vény szerént való hivatal volt.

C

nem,

46 KEGYES CSELEKEDÉTEK

nem gyalázatos, tilalmas, és törvényellen való, Gen. 3. 19. Ephes. 4. 28.

2. Mindenkor ez után-is csak azt, avagy ahoz hasonló hivatalodat gyakorollyad.

3. Mind azokat a' te keresztyéni tiszteddel ellenkező gonosz dolgokat el kell távoztatnod, valamellyek meg-gyalázhatnák tisztesleges hivatalodat, és meg-fojthatnák, avagy akadályozhatnák istenes adakozásodat.

17. K. U. J. Hogy hogy? Talám ez aránt még a' felső méltóságban élő embereknek-is munkás és fáratságos hivatallyoknak kellene lenni?

F. U. m. Igen-is bizonyára.

1. Mert a' munkás és fáratságos hivatalt személy válogatás nélkül minden rendben, nemben, és karban élő embereknek parancsollya az Isten, Gen. 3. 17, 19.

2. Mert a' ki nem munkálodik, az
nem

RÖVID ÖSVENYKEJE. 41

nem méltó az ételre, 2 Theff. 3.

10. Mert a' kik csak másokon

élnek, a' minéműek a' henyék,

lopók, tolvajok, koborlók, sze-

gényeket fanczoltatók &c. csak

terhei a' földnek, mételeyei a'

Polgári társaságnak, és minden-

állatoknál utálatosabbak e' vilá-

gon.

18. K. U. J. Mi módon kell ki-

kinnek az ilyen fáradságos és mun-

dál hivatallyát végbe vinni?

1. Nagy ferénységgel és derék

szorgalmatossággal, Prov. 18.

9. és 10. v. 5.

Mert, { 1. A' ferény munka szerez

gazdagságot, Prov. 10. 4. és

12. 11. és 14. 23.

{ 2. Az hoz magával az embe-

reknek tisztelést, Prov. 22.

v. 29. De a' ki csak vicére,

szolgaira &c. bizza a' maga dol-

gait, maga pedig hivalkodással

tölti-el idejét, nem követheti

C 2 dicse

42 K I G Y F S C S E I E K I D E T E K
dicsireteffen az első regulát,
Prov. 27. 23.

2. Bölcseséggel; melly áll

1. Az egész ház javára és a
meg-tartására tartozó szük-
séges joknak jó idején való
meg-berzésében, úgy hogy
a' ki bölcsen akarja mun-
kás hivatallját végbe vin-
ni, házának szükséges ja-
vaira kell leg elsőben gon-
dot viselni, az után fogjon
annak ékesgetéséhez, Prov.
24. 27.

2. Az értelmeseiktől való
tanács kérdésben; mert
akár-mint tetsék ember
magának a' maga szeme
előtt; de ugyan két szem
mindenkor többet lát az
egynél; Ugy a' sok ember
többet láthat a' más embe-
rek dolgaiban, hogy sem
mint egy ember a' magájé-
ban,

ban, Prov. 20. 16. & 21. 5.
& 29. 20. & 26. 12.

3. A' meg-tapasztalt dolgokkal, és dicsiretes példákval való élésben, az az minden dolgoknak kezdésnek, közepinek, és végének avagy ki-menetelinek okos meg-nézésében, amaz mondás szerént: *Quicquid agis prudenter agas & prospice finem.*

4. A' tisztességes és Istenes kerestetnek jó alkalmazóságira való okos és serény vigyázásban, Prov. 10.

5. Kinekinek a' maga háttarában való maga-meg-tartoztatásában, az az, a' magáéval való meg-elégedésben, és a' nagy dolgokra való vágyásnak szorgalmatos el-távoztatásában, Prov. 12. 8. Az sem jó

ugyan, hogy szegénynek
tetteffe magát valaki, mi-
kor gazdagfággal bővöl-
ködik, (a' mint sokan sok-
tanak cselekedni, a' kik
bűntelen sopánkodnak, so-
hajtanak és nincsent ha-
zudva kiáltanak) de a'
gazdagfággal dicsekedő
szegény kevély, annál-is
utálatosabb. Az ilyen mo-
don embert a' maga hatá-
rában meg-tartoztato böl-
cseség hasonlatos a' sokat
látott és hallott ember böl-
cseségéhez, ki nem léle-
zik ereje felett való dol-
gokban, Psal. 131. 1.

3. Igasfággal kell kinekkinek
az ő fáratságos és munkás hiva-
tallyát végbe vinni, és a' meg-
szerzett joknak bölcsen való
osztogatásával; Mert

1. Ugy nyer az osztogato
málok-

} másoktól magának hason-
 } lojokat, Prov. 21. 21. Marc.

} 7. 12.

} 2. Nagy hitelt, és kedves-
 } séget is úgy szerezhet ma-
 } gának életében, holta után
 } pedig boldog emlékezetet
 } hágy.

4. Szegényekhez való itgalmas-
 kodással kell minden embernek
 a' maga munkás és fáradtságos
 hivatalyát végbe vinni; Mert
 a' szegényeken való könyörü-
 lés, és azoknak javokra való vi-
 gyázás, az Isten áldásából való
 meg-gazdagodásnak egyik ál-
 tal-uttya, Prov. 16. v. 3. és 18.
 22. 1 Tim. 6. 9, 10.

5. Azzal a' fortissal való meg-elé-
 gedéssel, mellyet az Isten mint
 bölcs Atya osztogatott és osztog-
 tat kinek-kinek az emberek
 között, 1 Tim. 6. v. 6. Phil. 4. v.
 11. Heb. 13. v. 5.

6. A' felebarátoknak egymástól való okos meg-külömböztette-tésekkel a' be'nek lévő kegyelem-nek, bűkségnek és jó termésetnek mivolta szerént. Mert

1. Hogy ha nagy renden va-
lok a' te felebarátid, joaka-
roid, gyakorta azok miatt
bővebben kell kelletinél köl-
tened, és sok jó és hivatalos
munkáidnak el-követésére
való hasznos idődet kell mi-
attok el-vesztened. Prov.
23. 1, 2, 3.

2. Hogy ha pedig igen sze-
gények, és nyomorultak,
azoknak inkább kívánta-
rik s' jobban-is esik a' te se-
gítséged, Prov. 22. 22, 23.

7. Es utolszor, kinek kinek fele-
baráttához való igaz barátságá-
nak (az Isten akarattyáig való)
álhatatos fenn tartásával kell
munkás és fáradságos hivatallyát
vég-

RÖVID ÖSVENYKEJE. 47
véghez vinni, Rom. 12. v. 18.

19. K. U. J. Mivel azt mondád
az előbb a' harmadik közönséges regu-
lában, hogy mind azokat az én keresz-
tyéni tisztemmel ellenkező gonosz dol-
gokat el kell távoztatnom, valamelyek
meg-motskolhatnak tiszteséges hiva-
lasomat, és meg-fojthatnák avagy aka-
dályozhatnak Isten szerént való adako-
zásomat, kérlek mond-meg már itt,
mitsodák lehetnek azok az akadályok?

1. A' Tunyaság avagy resttség
melly külömb külömb féle ne-
vezetekkel irattatik-le a' szent
írásban.

- 1. Kévánálással való fel-in-
dulásnak nevezetik, Prov.
13. v. 4.
  - 2. Alkalmatlan mentőségnek,
Prov. 15. 19. és 22. 13. és 14. 15.
  - 3. Rendeletlen és hazug böl-
cseségnek, Prov. 16. 16.
  - 4. Kuldulásra való jutásnak
által-uttyának, Prov. 20. 4.
- C 5   és 10.

48 KEGYES CSELEKEDBTEK
és 10. 4.

2. A' semmire kellő rest és tunya emberek erkölcsének követése, Prov. 28. 19. melly miatt három kárt vallember.

{ 1. Tilalmas dolgokban valo maga gyönyörködteférére vonattatik a' restekkel egyező.

2. El-veszti a' hasznos időt.

{ 3. El-forditja a' hasznos hajtojo alkalmatosságot: Egy szoval a' rosszakkal valo társalkodás fíntén ugy megvesztegeti a' jo erkölcsöt, mint a' tenger (meg-italra alkalman) fos vize a' belé töltetett jo izü vizet.

3. A' gyakorta valo jo lakás, Prov. 21. v. 17.

4. A' meg-cselekedendő dolgokrol valo hosszas tanácskozás, és haszontalan szo szaporítás, Prov. 14. v. 23.

5. A'

5. A' fok drága étkekkel valo zabálódás, és a' jo bor korcsomájának gyakor keresése, melly csak hamar két gonoszt nemz.

{ 1. A' keresett joknak pazarlását.

{ 2. A' jo egészség meg-bontakozását, Prov. 21. 17. és 23. 21. és 29. 30.

6. A' bolondokkal valo társalkodás, melly-is ilyen károkat téfzen.

{ 1. A' jo napokat és órákat héjjába tölteti-el.

{ 2. A' hasznos munkát meg-gátollya.

{ 3. A' vélek társalkodot a' bolondokhoz hasonlonak ísmérteti, mind állapottyára, s' mind pedig belső indulatira nézve, Prov. 13. 20. és 14. 7.

7. A' végetlen kölcsönözés, adóságrakás, és a' másokért valo ma-

96 KEGYES CSELEKEDETEK
ga gondolatlan avagy helytelen
kezeskedés, mert mind ezeket
szorongattatás, nyughatatlanság
és köteles rabság szokta követni,
Prov. 22. 7.

20. K. U. J. Hát az Isten szent-
Szombattyának meg-fentelésében mi-
soda regulákat kell meg-tartanó, hogy
abban-is az Isten akarattját tehessem?

1. Jo reggel kell fel-kelned, hogy
ugy jo idején bentelheffed és ké-
szitheffed mind magadat, s' mind
a' tiéidet a' te Istenednek Sz. bol-
gálattjára azon a' szent napon,
Job. 1. 5.

2. Nem csak valami részét kell an-
nak meg-fentelned, hanem min-
den réseit, reggeltől fogva egész
estvéig, Lev. 23. 32.

3. Gyakorollyad azon a' napon az
igaz valláshoz illendő kegyeffé-
ger, légy jelen (ahoz illendő Sz.
magad-viseletével) az Isteni bol-
gálatnak, az éneklésnek, kö-
nyör-

RÖVID ÖSVENYKEJE. 55
nyörgésnek, Isten beéde hirtetésének idején, leg első kezdetitől fogva a' leg utolsó végéig, Psal. 122. 1.

4. Valamit hallasz a' Tanításokban, szorgalmatoosan meg-tudakozzad, hogy ha eggyezé az Isten beédeével (a' szent irással) avagy nem? Act. 17 10, 11.

5. Elmélkedgyél azon az egész napon az Istennek mindē irgalmaságairol; leg főképpen pedig azokrol, a' mellyek tenéked adattatának és igirtettenek a' Jesus Christusban, Psal. 92. 1.

6. Soha ne tegyed az Urnak szent Szombattyát, testi vásárrodnak, vendégeskedésednek, játékodnak, sétálásodnak, és egyéb magad testi gyönyörködtesednek napjává, a' mint sokan szoktanak cselekedni; hanem testestől lelkestől adgyad magadat a' te Istenednek szent szolgálattýára,

Elő. 58. 13, 14.

7. Rabotás munkáidat avagy az előtt való napon végezd-el, avag' az utánra haláskad, de az Úr bent Szombattyán azoktól magadat szorgalmatossan meg-tartoztasd, Exod. 20. 10.

8. Látogasd-meg azokat az igye-fogyottakat, a' kiket gondolsz, hogy a' te vigasztalásod és segítség nélkül búkólkódnak, Jac. 1. 27.

9. Istentől nyujtatott érteked bérént, készts minden Úr napjára valamit, a' mellyből adakozhassál a' Christus búkólkódó élő benteinek, 1 Cor. 16. 2. Mind ezeket pedig úgy tarts-meg, hogy senki igazán azt nem mondhasa felőled, a' mit a' Phariseusok hamissan mondanak vala a' Christus felől, Joh. 9. 16. így szolván: Ez az ember nincsen Istentől, mert nem tartya-meg a' Szombator.

Eddig

Eddig vadnak közönséges regulái
 a' kegyes élethez illendő jó cselekedet-
 nek ; Lásfuk immár a' kiváltkép-
 penvalokat-is.

21. K. U. J. A' házasulandoknak
 mitsoda dolgokra kell joeleve vigyáz-
 niok, hogy boldog házaasságot érhes-
 senek ?

1. Hogy kinekinek az ő jövőendő
 házas társa igaz valláson valo lé-
 gyen, mert a' felemás vallás, a-
 vagy békételen életet szerez a'
 házasok között, avagy a' ro-
 sabb rész meg-vehető a' jobbat,
 Gen. 26. 34, 35. és 27. 48.

2. Hogy legyen kegyes és tisz-
 tességes bűléktől valo, Gen.
 18. v. 1.

3. Hogy jó hírnévi legyen,
 Prov. 22. 1.

4. Hogy magaviselése és öltözete
 istia és csinos legyen, Prov. 7. 10.
 3 d.

5. Hogy

5. Hogy személyével elégedhesék-meg, Gen. 24. 16.

6. Hogy a' jó és tiszta életű emberekkel való társalkodásnak legyen szeretője, ellenben a' felflett társaságnak gyűlölője, Actor. 16. 17.

7. Hogy legyen okos és bölcs a' gondviseelésben, Prov. 19. 1. és 31. 16. & d.

8. Hogy legyen házaságra alkalmasidejű, és magához illendő.

9. Hogy legyen kevés és okos beszédű, Prov. 31. 26.

10. Hogy legyen szelid erkölcsű és jó természetű, ne háfártos, simbes, koczkodó, &c. Ecclesiast. 25. 18.

22. K. U. J. Hát a' kik már házaságban vadnak, mitsoda regulákat kell megtartaniok, hogy boldogul élhessenek?

1. Szeretsek igen egymás személyét, Eph. 5. 25, 28. 1 Sam. 1. 8.

2. Tar-

2. Tartsák tisztán magokata' pá-
ráznaságnak undok fertelmétől,
Prov. 5. 15, 16, 17, 18. Gen. 2. 25.
1 Cor. 7. 2. Heb. 13. 4.
3. Serényen vigyék végbe hiva-
talos munkájokat, Prov. 3. 1.
4. Eggyütt lakjanak, és a' fok ide-
ig való külön lakást el-távoztas-
sák, hogy a' Sátántól meg ne ké-
sérteffenek, Deut. 24. 5. 1 Cor.
7. 5. 1 Pet. 3. 7.
5. Egymás erőtlenségét békesé-
ges türelemmel, és ahhoz való magok
alkalmaztatásával, viselleyék és
türiék-el, Col. 3. 19. Eph. 4. 26.
kiváltképpen házasságoknak elő-
dedin. Mert valamint hogy az
ujjontában lágyított agyag,
hamar meg-hidegszik, (kemé-
nyedik) úgy hogy mosárban ha
meg-tőrettethetik az után. Ugy
a' házasság kezdetiben a' fereret
ha meg-hidegedik, az után régi
jó helyére nehezen állittatharik.

6. Kegyes és bölcs intéssel intsek inkább egymást, hogy sem sim-
bés és komor dorgálással, Heb.
10. 25. Prov. 31. 31.

7. Mindeneknek felette, a' ke-
gyesség g'akorlására intsek és no-
gásk egymást, 1 Cor. 7. 15.

8. Adgyák-megegymásnak a' mi-
némű jó akarattal tartoznak
1 Cor. 7. 3, 4, 5.

9. Barátságosok legyenek egymás-
rokonságihoz, Eft. 8. 2, 3.

10. Szánnyák egymást a' nyava-
lyákban, szíveffen igyekezzék
egymás nyavalyáinak orvoslásá-
ra s' orvosoltatására Isten után,
Prov. 12. 10. Tartás fenn állan-
doképpen szereteteket, vénse-
gekben is, sőt még akkor is,
midőn valamelyik félnek ábrá-
zattyában avagy valami egyéb
tagjában meg-bontakozás és fél-
szegség esik is, Luc. 1. 6.

11. Halálakor is job részt had b

gyan

RŐVID ŐSVENYKEJE. 17

gyanak hűtös társoknak, Prov.

31. 31.

11. Egymás halálán illendő ke-
fergéssel keseregjenek, és a' tíf-
telséges el-temettetésére a' ki-
multnak, jó gondot viselleyen a'
meg-maradott fél, Gen. 23. 2.

23. K. U. J. Hát külön az Asz-
zony ember, mitsoda regulákat tar-
tasson-meg, hogy férjéhez való tisztit
megyeffen gyakorolhassa?

1. Az ő férjét Isten akarattya be-
rént féltve mint fejét, és illendő
tisztességgel és becsülettel illeffe,
mert mind az Isten törvénye, s'
mind pedig a' természet, meg-
kívánnya a' tagoknak fejekhez
való tökéletes hűséget, 1 Cor.

11. 2. Eph. 5. 23.

2. Szűzen és tisztán viselnye férjé-
hez magát, mint bintén a' maga
tulajdon testének egyik részéhez,
Gen. 2. 24. Prov. 5. 19. Eph. 5. 3.

3. Okos legyen az ő férjével való
jok-

joknak kerefésében, meg-tartásában, baporgatásában, és hasznos időben s' helyre való költésében, ne legyen se fősvény, se rest, se tékozlo. Prov. 31. 1 Sam. 25.

4. Férjétől való magzattal sivef-sen dajkálkodgyék mint édes anyja, mert azt mind az Isten, s' mind a' természet meg-kéván-nya, Lam. 4. 3. Még a' Sárkányok-is ki-vetik az ő emlőjőket, és szopattyaák az ő kőlykőket, annai inkább cselekedgyék, tehát az anyák. Így cselekedte-nek a' régi bent asszonyok, Gen. 21. 7.

5. Férje titkainak legyen titokbár-tartója, ne legyen ki-fecsegője. Gal. 6. 2. Jud. 16. 12.

6. Legyen befogado, és engedelmes az ő férjéhez minden Istenes dolgokban, Eph. 5. 22. Esth. 11. 21, 22.

7. Ne legyen simbes, mord kedvű

vű, hanem vidám férjéhez mind
bavaiban s' mind arczulattyában

Prov. 19. 13. és 27. 15.

8. Házánál ülő legyen, és min-
denkor valami tiszteletes hiva-
talban foglalatoskodgyék, Prov.
7. 11, 12. Gen. 18. 9.

9. Minden dolgait úgy intézze,
hogy a' bēne lévő Isteni félelem-
nek legyenek azok ki-mutatoi
1 Pet. 3. 2.

10. Tiszta öltözettel, szemérme-
tességgel és mértéktetességgel é-
keztigesse magát, Esa. 3. 1 Tim.
2. 9. és 3. 4.

11. Férjének természetire igen o-
kossan vigyázzon mint Abigail,
1 Sam. 25. 36, 37 Gen. 27. 9.

12. Férje holtá után tartoztassa-
meg bizonyos ideig magát a' férj-
hez való meneteltől, hogy ab-
bol-is meg-mutatodgyék előtte
ki-múlt férjéhez való régi igaz
szereteti, Luc. 2. 37.

60 KEGYES CSELEKEDETEK

24. K. U. J. Hát ha a' jó Isten az házasokat magzatokkal meg-áldgya, mit kell cselekedniek magzattyokkal, hogy szülei tiszteteket kegyessen vihes-
fék véghez?

1. Isteni félelemben nevellyék azokat, Gen. 18. 19. Prov. 4. 4. & 31. 1. Psal. 78. 4. Eph. 6. 4. 1 Chr. 28. 9. és igen befelesek őket, mint az Isten-is szerette magokat, Gen. 25. 28. & 37. 3.
2. Bizonyos hivatalban állítsák jó idején, és valamelly tisztességes és hasznos tudományra avagy mestersegre tanítsák magzattyokat, Gen. 4. 2. Prov. 10. 4.
3. Magzattyoknak természetekhez alkalmaztassák hivatalos mestersegeket-is, Gen. 4. 2.
4. Oly társaságba állítsák őket, a' mellyben az Isteni félelem, és a' kegyesség inkább gyakoroltatik, és az igaz vallás tisztábban tartatik, Prov. 4. 24, 25, 26.

5. Jo példát magok adgyanak a' szűlék magzattyoknak a' kegyesség gyakorlására, Levit. 11. 44. 2 Reg. 2. 23.

6. Mentől hamaréb lehet, az irás olvasásra, és az igaz vallás fundamentomira tanítsák és tanittassák őket, Apoc. 1. 3.

7. Hogy a' gonosz cselekedetektől irtozzanak a' magzatok, jo idején fenyték alá szoktassák, Prov. 22. 15. & 19. 18. & 29. 15. 1 Reg. 1. 6.

8. Dicsirjék magzattyokat midőn jot cselekefsznek, mert *virtus laudata crescit*, Eph. 6. 4.

9. Tiszta, tisztességes, és hozzájuk illendő öltözetben jártassák őket, Eccl. 11. 4.

10. Ne adgyanak magzattyoknak mindenre szabadságot, a' mire azok kívánnák, Eccl. 3. 9, 10.

11. Noha mig élnek a' szűlék, nem kell mindē javokat magzattyoknak

62 KEGYES CSELEKEDTEK
nak szabados uraságokra bizni-
ok; de holtok után a' jobb részt
hadgyák nékik, hogy azzal-is
másoktól meg-külömböztethet-
senek, Gen. 25. 5, 6. Deut. 21. 17..
Luc. 15. 12.

13. Idején gondot viselleyenek ti-
telséges házasságokra, Eccl. 7. 25..

12. Végezetre, mindeneknek fe-
lette imádkozzanak magzatryok-
ért, hogy az Isten tegye őket Isté
felökké, a' törvény szerént való
*Magistratus*hoz engedelmesek-
ké, jó erkölcsűekké; és a' men-
nyei társaságnak még itt ez élet-
ben (kezdet szerént) polgár tár-
saivá, Gen. 17. 18. Pál. 72. 1.
Job. 1. 5.

25. K. U. J. Hát a' magzatok mik-
kel tartoznak őket jól nevelő édes szü-
léjeknek?

1. Minden szabados, titelséges,
hasznos és Istenes dolgokban való
kés engedelmeséggel, Eph. 6. 1, 2.

2. Szü-

RÖVID ÖSSZENYKEJE. 6;

2. Szüléi méltó becsületeknek meg-adásával, mivel nem csak tápláltatások, és neveltetések; hanem még lételeknek kezdeti-is Isten után szüléjektől vagyon, Eccl. 3. 1., 3, 4. és 7. 27, 28. Tob. 4. 3, 4.
3. Hogy szüléjeket szüléjeknek ismerjék és vallyák lenni, még akkor-is midőn azok meg-szegényednek, erőtlenednek; ellenben pedig a' magzatok meg-gazdagodnak, és erőssödnek, Gen. 47. 1, 2. Prov. 19. 26.
4. Tartoznak a' magzatok a' fülék daraboskodásoknak és fedőzéseknek, minden viszába patogás, mordulás, és zugolodás nélkül való el-tűrésével, Heb. 12. 9, 10, 11. és erőtlenségekből esett vétkeknek és fogyatkozásoknak el-palástolásával, Gen. 9. 22, 23.
5. A' jo atyák és anyák felőlők való

D

jo gond-

jo gondviselésekkel valo meg-
elégedéssel, Luc. 15, 12. Phil. 4. 11.

6. Minden jo utaknak és modok-
nak el-követésével, hog' magok-
nak édes szüléjek előtt hitelt és
kedveséget berezheffenek, Luc.
15. 29. Gen. 26. 25.

7. Szüléjekhez valo olyan nagy
szeretetekkel, a' mellyel azok
őket nevelték, oltalmazták, és
tartották, Prov. 10. 1. Gen. 34.
30. & 27. 46.

8. Edes attyok és anyyok dicsire-
tes példájoknak követésével, ki-
váltképpen a' kegyesség gyakor-
lásában, Eph. 5. 1.

9. Hogy semmit se cselekedgye-
nek, attyok, anyyok hirek, taná-
csok, akarattyok, és javallások
nélkül, annál inkább az ellen; ha-
nem csendességben legyenek,
miglen a' kegyes szülék rolök jo
gondot nem viselnek, Gen. 6. 2.
& 24. 4. & 26. 34. Mindezeket

pedig

pedig meg-cselekedhetik, ha jól meg-gondolják ;

1. Melly nagy gonddal, munkával, vigyázással, költséggel és fáradságos nyughatatlanfággal neveltetnek azoktól.
2. Hogy ugy lehetnek ók-is az Istennek kedves és jó szó fogadó fiai leányi, hogy ha szüléjeket tisztelik, Exod. 20. 12.
3. Hogy az Isten igireti szerént, életeknek napjait-is ugy hobbá-bíthatták-meg azon a' földön, a' mellyet az Ur adott, s'ád ő néki-ek, Exod. 20. 12.

26. K. U. J. Hát a' mostoha atyák-
 k és anyáknak mitsoda regulákhoz
 ill magokat tartaniok, hogy mostoha
 kkal és leányokkal való cselekedé-
 sben, a' kegyelenség reguláin kívül ne
 igjanak?

1. Meg-kell gondolniok, hogy a'
 mennyiben már azoknak szülé-
 jekkel, a' házaságban egygyekké

lettenek; Ugy a' férént a' bővet-
ség szerént, azok nékiek-is im-
már néminéműképpen magzat-
tyok, Eph. 4 4.

2. Hogy az Isten azokat akkor
mindgyárt gondviselések alá-is
bizta, mielt szűléjekkel eggye-
sűltenek.

3. Hogy külömben soha nem
mutathattyák-meg azoknak édes
szűléjéhez való szereteket, a'
mostoha atyák és anyák egészen,
hanem ha szeretik azoknak mag-
zattyokat-is, a' kikkel már egy-
gyesűltenek.

4. Azt-is meg kell gondolniok,
hogy mindeneknek irgalmalok-
nak és könyörületeffeknek kell
lennie az árvakhoz, a' kiknek
semmi közök nincsen-is azokhoz;
Annál inkább a' mostoha Atyák-
nak és Anyáknak.

5. Azt-is meg-kell tekinteniek,
hogy minekutánna meg-holta-

nak

nak azoknak az árváknak termé-
szét szerént való szüléjek, akkor
immár Atyák és Anyák nélkül
maradtnak; Annakokáért igen
szüksölködnek jó gondviselők
nélkül.

6. Azt-is elméjekben kell forgat-
niok a' mostoha Atyáknak és
Anyáknak, hogy az ő édes mag-
zattyokkal-is szintén úgy közzé
tétetethetik az árvaság, mint
szintén amazokkal. Azt kell te-
hát a' mástól reájok maradtár-
vákkal cselekedniek, a' mit ő-k-is
kéválnának hogy mások cseleked-
gyenek az övékkel, olyan szük-
ségekben.

7. Azt-is meg-kell gondolniok
hogy az olyan árvákra való jó
gondviseléssel szerezhetnek ma-
goknak másokelőtt jó hirts' ked-
veséget, és a' magok árváit né-
ző jó cselekedet felől való jó re-
ményéget úgy várhattyák.

8. Nem-is távoztathattyák-el kü-
lőmben a' felőlők való bal irilletet,
mellyel szokták gyalázni a' rosz
és irgalmatlan mostoha Atyákat
és Anyákat. Melly keresztyén
tiszteket hogy dicsirereffen vihes-
sek véghez, e' kövérkező dolgo-
kat kell cselekedniük.

1. Szinten mint a' magok tulaj-
don magzattyokat, úgy igyekez-
zék mostoha fiokat és leányokat
is tellyes erejek és tehetségek sze-
rént nevelni, s' neveltetni az igaz
vallásban és az Isteni félelemben.

2. Mostohájokhoz engedelmeffé-
beknek kell lenniük hogy sem
tulajdon gyermekekhez, mert
mostohájok ellen való kemény-
ségekbe sokkal-is hamarab meg-
illetnek, hogy sem mint a' ma-
gokéi ellen valóbol.

3. Azon legyenek hogy mostohá-
joknak édes füléjektől maradt
javatskájokat minden Istenes

utona

uton és módon nagy szorgalmatossággal áporgassák, hogy idő előtt gondviseletlenségek miatt el ne foggyon.

4. Ne adgyák erőfakkal mostohájokat akarattyok ellen házaságra; annál inkább annak alkalmatosságaival, ne keressék a' magok hasznát, a' mint sokan szoktanak cselekedni.

27. K. U. J. Hát a' mostoha fiak és leányok mikkel tartoznak mostoha attyoknak és anyyoknak?

1. Meg-gondolják, melly nagy szükségek legyen a' jó gondviselőkre, mivel édes szüléjek meghalván árvákká maradtanak.

2. Hogy mind Isten, s' mind az ő élő szüléjek őket immár ajánlották s' bizták a' mostoha atyák avag' anyák gondviselő kezek alá.

3. Gondolják-meg, hogy mostoha attyokhoz és anyyokhoz való engedelmességekkel mutathat-

D 4.

tyák-

gyák-meg, minémű engedelmes-
séggel lettenek volna ók édes
szüléjekhez, hogy ha Isten azo-
kat éltette volna.

4. Gondolkodgyanak arról-is,
hogy ugy lehetnek bátorfágosok
arról, hogy az ő édes szüléjektől
maradott javokat kár és eltékoz-
lás nélkül birhattyák, hogy ha
mostoha attyoknak és annyok-
nak kedvek keresői lésnek; mert
az árvák javainak pazarlását jó
gondviselésekkel meg-előzik a
mostoha atyák és anyák.

F. U. m.

5. Mivel a' mostohák végett sok-
tanak gyakorta a' házasok bábor-
go és békételen életet élni; hogy
ha az árvák mostoha attyoknak
és annyoknak kedvek keresői
lésznek, ugy lehetnek jó eszkö-
zök annak a' nagy gonosznak el-
távoztatására.

6. Ugy adhatnak jó példát más ha-
sonló sorsra jutott árváknak-is,
azok-

RÖVID ÖSVENYKEJE. 71

azoknak mostoha attyoknak és
annyoknak illendő becsületben
valo tartásokra, és azokhoz valo
dicsiretes engedelmeségekre.

7. Azt-is meg-gondollyáka' mos-
toha fiak és leányok, hogy ha né-
kiek-is mostoha fiok és leány-
ok volna, ők sem akarnának az-
októl becsstelenféggel illetetni,
hanem illendő becsületeket ők-is
igen meg-kévánnák; ne csele-
kedgyék tehát azt másokkal, a'
mit magoknak né kévánnának.

8. Tudgyák-megazt-is, hogy ha
az olyan gonosz mostoha atyák
és anyák igen méltán gyaláztat-
nak, a' kik mostoha fiokkal és leá-
nyokkal irgalmatlanul bánnak;
Bizony a' mostoha atyákat és
anyákat szomorító, becsstelenítő
engedetlen mostoha fiak és leá-
nyok-is igen igen méltán gyaláz-
tathatnak, és vádoltathatnak
mindenektől. E' következendő

74 KEGYES CSELEKEDÉTEK
regulákhoz tartásuk tehát ma-
gokat.

1. Szinten olyan nagy becsület-
ben tartásuk mostoha attyokat és
annyokat, a' mint tartották volna
édes szüléjeket, hogy ha azok él-
tenek volna.
2. Mint Istentől adattator fejek-
től és előljárokotól úgy függje-
nek minden engedelmeiséggel.
3. Minden dolgokban tanácsok-
kal éllyenek.
4. Leg főképpen házasságra soha
addig magokat ne adgyák, míg-
len amazoknak-is javallo tetze-
sek ahoz nem járul.

ilyen okokra nézve:

1. Mert külömben meg-bánta-
nák szüléjek becsületit meg-ké-
váo Isteneket.
2. Szomorúsággal illetnék szülé-
jeket.
3. Meg-mocskolnák jó hireket
neveket.
4. El-idegenitenék magoktól
mosto-

mostoha attyoknak és annyoknak
sziveket, mellyből magoknak-is
gyakorta nem kicsiny károk kő-
vetkezhetnék.

5. Rossz példát adnának ize' lenfé-
gekkel más mostoha atyáknak és
anyáknak-is, azoknak mostoha
fiairól és leányról való gondvi-
seletlenségre, el-idegenítvén
azoknak-is sziveket a' magok rossz
példájokkal.

1. Ellenvetés; Hát ha az olyan
házasság által épülhetnének
avagy értekesedhetnének a' mo-
stoha fiak és leányok, a' melly
mostoha attyok és annyok hírek
és akarattyok ellen lenne, nem
kellene még-is meg-cseleked-
niek azt?

Felelet: Ugy sem kellene.

1. Mert ha bintén azon mér-
tékből nem-is, de azon nem-
ben ugyan csak tartoznak a'
mostoha fiak és leányok mo-

stoha attyoknak és annyoknak becsületeket megadni, a' mellyel tartoztanak édes szüléjeknek.

1. Mert talám épülhetnének ugyan ugy a' külső jokban, az az, értekesedhetnének; de ugyan csak nem felelhetnének-meg az ő belső engedelmeségét kíváno keresztyéni tiszteteknek; Egy szoval, ha épülhetnének-is a' külső jokban, de nem a' belső joságban.

2. Ellenvetés: Hát miért épülnek s' épültenek-is némeltyek az olyan házasfág által a' külső jokban, belső kegyefségek-is megmaradván?

Felelet.:

1. Igen igen ritkán esert, s' esik-is az.

2. Mert talám megbékéllettenek Istenekel, s' mostoha attyokkal és an-

és annyokkal, abbéli cselekedetek felől.

3. Ritkán-is történik, hogy az olyan nyereségen fokáig tartson az Isten áldása, Ex. 20. 12.

28. K. U. J. Hát a' kiknek Isten szolgák és szolgálók tartására erőt és értéket ad, mit kell azoknak cselekedniök szolgálókkal és szolgálókkal, hogy abban-is a' kegyesélet ellen ne vétkezzenek?

1. Szerezzenek jó szolgákat, &c. és forgalmaztatni viseljenek azokra gondot, hogy ugy azok-is az ő hivatalos munkájokat akadály nélkül vihesék véghez, a' mellyért szegődtek őket, Gen. 41. 38. Exod. 31. 2.

2. Munka és dologtételtől sem kell ugyan őket kimélleniek; de erejek felett való dologgal se terhellyék, Prov. 12. 10. Exod. 1. 13, 14.

3. Postálkodástól, játéktól, torbélástól, &c. és minden rabotás

78 KEGYES CSELEKEDETEK
munkáktól, meg-tartoztatásá-
óket az Urnak szent Szombat-
tyán, Exod. 20.

4. Az Isten házában való mene-
reltől ne tiltsák-el őket, hanem
avagy magokkal vigyék-fel,
avagy el-küldgyék, Jos. 1. 15, 24.
és az Istent vélek-is tiszteltessék.

5. Minek utánna ki-jőnek onnan,
meg-kérdezzék mit tanultanak
a' prædikációból, Gen. 18. 19..
Psal. 34. 11, 12.

6. Soha a' gazdák és gazda aszo-
nyok ne adgyák társul magokat
hozzájok, Prov. 29. 21.

7. Hogy ha vétkezni találnak va-
lamiben, igen okoson fedgyék-
meg bűnökről, el se benvedgyék
azt benne, de mod nélkül való
keménységekkel el se idegeni-
tsék magoktól, Gen. 16. 6. 1 Sam.
30. 15.

8. Illendő fenyték és dolog tétel
nélkül soha se tartsák ugyan, de
olly

olly helyeken dolgoztassák, a' holott a' gazdák külső javoknak keresése mellett meg-ne ferteztessék, se el ne veszessék lelkeket, valami tévelygésnek, bálványimádásnak és feslett erkölcsnek bé-szivásával, 1 Cor. 15. 33.

9. Midőn láttyák a' gazdák és gazda asszonyok, hogy a' szolgák és szolgálók épülnek és nevedednek jámbor szolgálattyyok igaz jutalmából, ne irigyelleyék azt, meg-somorodván aző, hanem inkább magok-is segítsék őket, Gen. 31. v. 5, 6, 7.

10. Ne dicsirjék soha szolgájokban és szolgálójokban, a' gonoszságot, se pedig len magok ne legyenek azoknak valamely gonos cselekedetre gonos példájok, Prov. 21. 6. 2 Reg. 5. 26.

11. Etelekre, italokra, és ruházattyyokra, illendőképben és értekek szerént viselleyenek gondot, Prov.

80 KEGYES CSELEKEDÉTEK

31. v. 21, 27.

12. Csak annyi számu szolgákat tartsanak, a' mennyinek illendő fizetést, és szükséges munkát adhatnak; hogy dolgozatlanságok miatt gonoszt cselekedni ne tanuljanak, meri *qui nihil agit, malè agere discit*: különben magok is a' fok szolgákra, szolgálókra való haszontalan költéssel szükségre jutnának a' cselédes gazdák.

29. K. U. J. Hát a' szolgák mint viseltyék magokat, hogy az ő szolgálattyaik is ne legyen üres, a' kegyesség gyakorlásától, és hogy gazdájok előtt is kedvesek lehessenek?

1. Jolelküismérettel vigyenek minden munkát végben, Col. 3. 23.

2. Serények legyenek minden dolgokban, Matt. 8. 9. Luc. 17. 7, 8.

3. Csalárdtság nélkül adgyanak hámor annak idejében minden kezekben forgott jókrol, Prov. 22. 29.

4. Semmi kárt bánatbándékkal gazdájok.

dájoknak ne tegyenek, Tit. 2.9,
10. Gen. 30.27. & 35.5.

5. Okosok legyenek gazdájok javainak faporgatásában, nem csak szemek előtt, hanem távol léteken-is, Tit. 2.10. Eph. 6.6.

6. Gazdájok titkainak ne legyenek ki-fecsegői, Prov. 11.13.

7. Jo neven vegyék gazdájoknak mind igazgatásokat s' mind dorgálásokat, 1 Pet. 2.18. 1 Tim. 6.1.

8. Ne legyenek visfá pattogók, morgók &c. Tit. 2.9.

9. Okosok legyenek a' feleletben Col. 4.6.

10. Gazdájok becsületire igen vigyázzanak minden dolgokban, igaz hűségeknek álhatatos fen tartásával. Végezetre bolga társokhoz igaz beretetet mutassanak, és a' kik kőzzűlők folyóssab mukában vadnak, a' többi azokat elő segítsék, és ha Isten gazdájokat fiakkal leányokkal meg-áldotta,
azok-

82. KEGYES CSELEKEDTEK
azoknak jó példák legyenek.

30. K. U. J. Hát a' szolgáló leá-
nyok és áfönyok mitsodások leg'enek

- F. U. m. {
1. Serények.
  2. Hűségessek és jó lelki ismé-
retűek, Eph. 6.
  3. Engedelmessek.
  4. Tiszta életűek.
  5. Tiszta öltözetűek.
  6. Jó gondviselők.
  7. Okosok. (gák)
  8. Emberfégessek, &c. mint a' föl-

31. K. U. J. Mivel az Isten a' köf-
ségnek igazgatására rendelt Magistra-
tusokat-is, mire kell azoknak vigyáz-
niok, hogy az alattok lévő köfséget ke-
gyessen és Isten akarattya szerént igaz-
gathassák?

- {
1. Hogy a' magok tulajdon fze-
mélyekben mindeneknek felette
szerefsék, féllék, tisztelleyék, és
engedelmeséggel szolgállyák az
Istent, Psál. 2. 10, 11. Jof. 24. 15.
2 Chron. 34. 3.

2. Hogy

RÖVID ÖSVENYKEJE. 8;

1. Hogy az igaz vallást plántál-
lyák, plántáltassák, segitsék, épi-
tsék, oltalmazták; és az igaz val-
lással ellenkező babonás tévely-
géseket, bálványimádásokat &c.
ki-gyomlállyák, Esa. 49. 23. Jud.
6. 25. 1 Chron. 13. 3 2 Chr. 26. 3.
és 34. 4.

3. Hogy jó törvényekkel, nem va-
lami megpothat szokásokkal igaz-
gassák az Isten népét, Dan. 3. 29.

4. Olly keménységgel éllyenek,
hogy senki az Isten parancsolatit
és azokkal eggyező polgári jó
törvényeket az alattok valok kö-
zül meg-rontani ne mérészellye,
2 Chron. 19. 5, 6, 7.

5. Hogy ne legyen külömb tör-
vények a' szegényeknek a' gazda-
gokétól, hanem mind szegényt,
gazdagot azon egy jó törvény-
nyel itillyenek, mert külömben
amazt mondanák felőlők; meg-
szűritek a' szunyogot, és a' tevét el-
nyeli-

⁸ 4 KEGYES CSELEKEDTEK
nyelitek, Matt. 23. 24. Deut. 1. 16. 17.

F. U. m. } 6. Hogy a' szegény kőtségnek be-
késégére fő gondot viselleyenek
inkább gyönyörködven egynek
az ő birtokokban való meg-oltal-
mazásában, hogy semezer ide-
gen ellenségnek le-vágásában.
Augustinus intése szerént.

7. A' jó törvényeknek magok
legyenek leg elsőb és főbb meg-
tartoi a' magok személyekben,
cselédgyekben, &c. Prov. 16. 12.

8. Hogy mindenekben a' kősség
javát nezzék inkább, hogy sem
mint a' magok hasznát, Deut.
16. 19. 1 Sam. 12. 3.

9. Ugy viselleyék magokat, hogy
az alattok való kőtség ő tőlök
ne csak féllyen, hanem egyszer s'
mind beresse is őket, 1 Sám. 12. 18.

10. Legyenek mindenkor a' Ma-
gistratusnak kezei irgalmasok a'
jó tévőkhöz, mint az Anyáknak;
szemei legyenek serényen vigyá-
zok

zok, mint a' faskcselyőknek; szivek legyen erős a' jobban a' gonokok ellé, mint az oroflányoknak.

11. Imádkozzanak buzgoságoson mind magokért s' mind a' begény köfségért, 2 Chr. 30. 18. 19.

32. K. U. J. Hát a' köfség mikkel tartozik, Istentől eleibe rendeltetett keresztyén Magistratusának?

1. Félelemmel, mint az Isten igazságának semély válogatás nélkül való ki-szolgálatójának, Rom. 13. v. 4.

2. Atyai becsületeknek mindenkori meg-adásával, 1 Pet. 2. 17.

3. Engedelmességgel, mint földi Isteneknek, 1 Pet. 2. 17. Pfal. 82. v. 6.

4. Erettek való buzgokönyörgéssel, hogy szárnyok és jó gondviselések alatt békeséges, jó és Istenes életet élhessenek, 1 Tim. 2. 1.

5. Azoknak személyeknek és életeteknek, minden veszedelmek ellen tel-

86 KEGYES CSELEKEDETEK

len tellyes erejek és tehetsége-
fzerént valo olyan oltalmazása-
val, hogy ha a' szűkség és a' kö-
zönséges jo ugy kívánnya, azo-
kat még a' magok életénél-is fel-
lyebb becsűllyék és inkább féltsék,
1 Chron. 11. 28. 2 Sam. 18. 3.

6. A' szűkséges adonak kellete ko-
rán, fogyatkozás nélkül valo bé-
solgáltatásával, Rom. 13. 6. Luc.
2. 4. Matt. 17. 27. & 22. 21.

7. A' jo Magistrátusokbā tapasztalt
emlekezetre méltóságos cseleke-
dek felől valo dicsiretes emle-
kezéssel, 1 Sam. 12. 4.

8. Azoknak erőrlenségekből esett
fogyatkozásoknak okos el-palás-
tolásával, 2 Sam. 16. 7, 8.

9. Az ellenek valo rágalmazások-
nak, és árkozkodásoknak el-távo-
ztatásával, Act. 23. 5.

10. Azoknak holtok után-is az ő
jo emlekezeteknek nagy becsű-
letben valo tartásával; mert a'

jo Ma-

RÖVID ÖSSZENYKEJE. 87
jo Magistrátust holta után rágal-
mazo ember hasonlo a' meg-holt
oroszlánt ugato semmire kellő
ebhez, Lam. 4. 20. a' mellyelőtt
csak marczanni sem mert volna
életében.

33. K. U. J. Hát a' Lelki Tanítók
tanitsoda regulákat tartsanak-meg,
googy ők-is kegyessen munkálkodha-
sának az ő tisztekben?

1. Imádkozzanak a' gyülekezet-
ben, és a' gyülekezetért s' mago-
kért, Neh. 6. 24. 1 Sam. 12.
2. Olvassák az Isten beszédét, Neh.
8. 8. Act 13. 27.
3. Prédikállyák a' Christus Evan-
géliomát tiszán, és a' Sácramen-
tomokat úgy szolgáltassák-ki, a'
mint az Uról vették, 1 Cor. 9. 16.
& 11. 23. 2 Tim. 4.
4. A' Catechésist, az az, a' hitnek
fundamentomát tanítsák a' tu-
datlanoknak, Gal. 6. 6.
5. Eletekkel-is jo példát adgya-
nak

38 KEGYES CSELEKEDETEK

E } nak mindeneknek, Matt. 5. 14, 15, 16.

D } 6. Vigasztallják a' meg-keser-
E } detteket, Job. 33. 23. Efa. 61. 1
1 Theff. 5. 14.

7. Személy válogatás nélkül meg-
fedgyék mindenekben a' bűnt és
a' hamiságot, Efa. 58. 1.

8. Meg-látogassák a' betegeket ha-
azoktól hivattatnak, Jac. 5. 15.

9. Jól meg-vísgállják, mitsoda
gondviselés vagy az igyefo-
gyott szűkölködő szegényekre
Gal. 2. 10. 2 Cor. 9. 2. Act. 11. 30.

10. Tehetségek szerént gazdál-
kodók legyenek, 1 Tim. 3. 2.

34. K. U. J. Hát a' kik a' tani-
toktól az Istennek befédét halgatták,
mitsoda regulákat kell meg-tartaniok,
hogyan tanítójokhoz való magokviselés
a' jó kegyesség szerént legyen?

1. Ugy becsüllýék Lelki Tanito-
jokat, mint Istennek Angyalait,
Apoc. 1. 20. Gal. 4. 12. 2 Reg. 13. 14.

2. Ugy

2. Ugy fogadgyák bávokat mint Isten hozzájok küldetett követéinek avagy postáinak, 1 Cor. 5. 20. Luc. 4. 20.

3. Olly engedelmeiséget mutassanak hozzájok, mint a' jó juhok az ő pásztorokhoz, Ezech. 34. 2. Heb. 13. 17.

4. Ugy fogadgyák és tartsák mint az Isten gabonájába ki-bocsáttatott munkásokat, 1 Cor. 3. 9. & 9. 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14.

5. Kettőstifetséggel illelések mint mennyei Ur követtségének viselőit, 1 Tim. 5. 17.

6. A' melly (bűnök miatt esett nehéz) sebekből meg-orvosoltatásokat, és azokbol származott lelki bomorúságokbol vigasztaltatásokat kívánnyák, azokat lelki Pásztorokelőtt vallyák-meg, nem azért hogy azok meg-bocsátsák, mert Istené az; hanem,

(1. Hogy imádkozzanak érettek,

E

tek,

tek, Jac. 5. v. 16.

2. Hogy az Istennek meg-
szánt, bánt bűnök meg-bo-
csáttatások felől való szent
igireteivel őket vigasztalják
és a' szomorú kétségbe esés
ellen bátorítsák, erőssítsék,
&c. 1 Sam. 12. 13. Aét. 1. 37.

7. Szíveffen szeressék őket mint
leg szűkösebbeknek sáfárlokat,
és Iste után való Lelki vezéreket,
Gal. 4. v. 15.

8. Tiszteljük mint Attyokat,
1 Cor. 4. v. 15.

9. Békeségeffen tőrjék és örömmel
vegyék hív feddéseket, Heb.
13. 22. Psal. 141. v. 5.

10. Ugyan tusakodgyanak Isten
előtt érettek való imádkozások-
ban, hogy meg-szabadulván a'
Sátán tagjainak kegyetlenségektől,
szent szolgálattyokat hasz-
nossan és épületeffen vihesék
véghez, Eph. 6. 6. Rom. 15. 30.

35. K. U. J. Ertem immár mi lé-
gyen mind a' Lelki Tanitoknak halga-
tojokhoz, mind pedig a' halgatoknak
L. Tanitojokhoz valo tisztek. Kérlek
tanits-meg arra-is hogy hogy lehefsek
alkalmas az Isté igéjének halgatására?

F. U. m.

1. Még jo idején el-készits maga-
dat az Isten beszédének jo moddal
valo halgatására, Eccl. 5.1. Gen.
35.2. Ex. 19. 10. 1 Sā. 16. 5. & 21. 4.
2. Légy figyelmetes a' halgatásra,
Jer. 13. 15.
3. Elmékedgyél a' meg-ha-
dolgokrol, Esa 41. 23.
4. Igyekezzed cselekedeteddél-is
el-követni a' jo dolgokat, és el-
távoztatni a' tilalmasokat.
5. Meg-maradgy abbā, Joh. 8. 31.
36. K. U. J. Mitsoda dolgok ké-
vántatnac az én készületephez?

1. Világi dolgaidrol valo szorgal-
matoskodásidat, soha ne vidd-el
magaddal a' szent gyűlekezetben;
hanem hadd otthon házadnál,

92 KEGYES CSELEKEDETEK
Eccl. 4. 17. Ruth. 3. 3. Marc. 7. 3.
Luc. 8. 14.

2. Könyörögj a' Tanitokért,
előljárokért, a' kótségért, és ma-
gadért, Eph. 6. 19. Psal. 119. 180
& 12. 8, 9.

3. Soha se tedd magadat a' tanítás
halgatására alkalmatlanná, az
előtt való mértékletlen tobzodá-
soddal, és vendégeskedésseddel,
Esa. 5. 12, 24. Hof. 4. 11. Luc. 11. 31.
Eph. 5. 17.

. Ha meg-tudhatod a' szent íráf-
nak mellyik helyéből léssen a'
tanítás, a' tanítás előtt olvasd-
meg magadban.

5. Soha ne meny az Isten beszé-
dének halgatására Tanitod felől
való bal itillel, mert ha a' Sá-
tán Tanitod személyét te veled
meg-utáltathattya, tanítását-is
könnyen meg-utáltattya, abból
pedig gyakorta nagy károd kö-
vetkeznék, 1 Reg. 22. 8. Act. 14. 15.
Luc.

Luc. 23. v. 8. 1 Cor. 1. v. 11.

6. Mikoron már el-érkeztél gondold-meg mindgyárt, kieleibe és miért mentél, Exod. 34. 24. Zach. 8. v. 21.

7. Cselédidet-is ha lehet vidd-el oda magaddal, Exod. 20. 10. Jos. 24. v. 15.

8. Másokat-is hij-el, és ugyan no-
gafsz az Ur házába való menetelre,
Esa. 2. 3. Zach. 8. 21. Joh. 4. 4. 47.
Luc. 2. 42. Psal. 122. 1. Gen. 4. 4.

9. Nagy kívánsággal léfs min-
denkor a' tanításra, Psal. 42. 1, 2.
1 Pet. 2. v. 2.

10. Siefsidején menni s'későn ki-
jöni, hogy egészfzen halgarhadd-
meg a' tanítást, mert a' tanítást
és Isteni szolgálatot el-mulatni,
avagy arra resten és későn men-
ni, a' szívnek istentelenségét je-
lentgeti.

37. K. U. J. Hát midőn már el-
érkeztem az Isten szent beszédinek

94 **KEGYES CSELEKEDÉSEK**
hirdetésének helyére, a' gyülekezet-
ben mit kell cselekednem?

1. Mentől leg jobban lehet ugy
alkalmaztasd magadat a' figyel-
metes halgatásra, Act. 10. 33.
Eccl. 5. 1.

2. Szemeidet függeszszed csak a'
Tanitorra, Luc. 4. 20. & 5. 1.
Act 3. 5. & 8. 6. Neh. 8. 3.

3. Ne szomoríts-meg a' Tanitot,
se másokat meg ne botránkoz-
tas, le-fekvésséddel, alvásoddal,
avagy egyéb akármelly illetlen
magad viselésével, Act. 21. 9, 40.
1 Theff. 5. 7.

4. Semmit egyebet ott ne olvas,
hanem csak az előhozattatott,
avagy a' tanításban említett
szent írásbéli helyeket, melye-
ket kíváníz hasznodra elmédben
tartani, azokon kívül halgasd
csak a' tanítást.

5. A' te figyelmetes halgatásodat
meg-bontó, másokkal való fut-
togáso-

togásodat, és a' mások magok vi-
felélének, óltózetinek vizsgálá-
sát el-távoztassad, 1 Cor. 10. 10.
Psal. 26. v. 12.

6. Szüntelen elmédben forogjon
hogyan tanulni mentél oda, nem
egyéb dolgaid tenni, Esa. 2. v. 6.

7. Csak a' Tanitonak szájából jó
tudománt tanulhatsz, soha annak
se szavában, se iffiuságában, se
pedig egyéb (néked izetlenné
tetző) magaviseelésében meg-ne
útközzél, 2 Cor. 11 v. 6.

8. Semmiben inkább ne gyönyör-
ködgyél, mint igaz vallásodon
lévő jó tanitoidban, úgy hogy
csak azok szavát halgassad, fo-
gadgyad és köveffed, az idegen
vallásuakét el-távoztassad, Joh.
10. v. 4.

9. A' te Tanitod tanításában lé-
vő rendire igen rá vigyázz, ta-
nolly mikor magyaráz, jobbully
mikor dorgál, ne haragudgyál

midőn bűnődről fedd, &c. és ély
vigasztalásával bómoruságodnak
idején, Psal. 141. 5.

10. Valamik te reád illenek Ta-
nitodnak szavaiban, azokat tarts
leg inkább elmédben, és szintén
ugy szabd magadra mintha egye-
neffen csak tenéked bollandana, Act.
2. v. 38. Jac. 1. v. 25.

11. Ne fáradgyel, sem meg ne unad-
kozzál, ha valaha (a' dolog ugy
kévánván) hofzszatska talál len-
ni a' tanítás, Act. 20. 9. Jos. 8. 34.
Neh. 8. v. 3.

12. Hatóled lehetséges, ne restel-
le-irni az egész tanításnak sum-
máját.

38. K. U. J. Minekutánna már
meg-halgattam a' tanítást, mitsoda re-
gulákat kell meg-tartanom?

1. Ne igyekezzél (míglen a' szent
szolgálat éppen vegbe nem mé-
gyen, és az utolsó áldást Tani-
tód szájából meg nem hallod

onnan

onnan ki-fietni; sőt ha az Ur Vacsorája akkor ki-szolgáltatik, (ámbar ne készültél legyen-is az előtt ahoz) várd végig aztis, mert gyakorta ollyankor-is elfszokta az Ur Isten az övéit készíteni.

2. Minekutánna onnan ki-mégy, utadban-is, házadnál-is elmélkedgyél és beszélgefs azokról, a' mellyeket hallottál, Luc. 24. 14.

3. Beszéld elő azoknak-is, a' kik cselédid, és házadnál lévő joakaroid küzzül veled a' tanításon jelen nem lehettenek, a' miket tanoltál, hogy azok-is épüllyenek azokból, Deut. 6. 4, 20.

4. Ha valamellyikben a' meghalt dolgok között kérelkedvén meg-akadtál, azt igazítsd-el Tanitoddal, avagy más jó értelmű joakaroddal, Mal. 2. 7. Act. 8. v. 34.

5. Ne fogj mindgyárást, mihelt az Isten házából ki-lépel, külső haf-

58 KEGYES CSELEKEDÉTEK
nodat néző (annál inkább hejábanvaló) dolgaidhoz, s' azokról való beszélgetéshez.

6. Hogy ha a' tanítás ebéded avagy vacsorád előtt mégyn véghez, asztalodnál való leg kedveffebbmulatlagod, legyen a' meghalt dolgokról való beszélgetés.

7. Ne azt vizsgáltsoda, és mitsodás volt a' Tanító semélyéből, (jol avagy balul itélvén felőle) hanem azokról elmélkedgyél, a' melly jó dolgokat tőle tanoltál, Act. 13. 45.

8. Ne tarts elégfégesnek csak az akkori tanítás felől való jó emlékezetedet, hanem azokat a' dolgokat fontold inkább meg, a' mellyek dicsiretessé tótték azt a' tanítást, Joh. 7. 46.

9. Ha vészted eszedbe, hogy valakia' te veled egygyütt lakok, és veled egy valláson lévők között, rest, és feledékeny halgatoja vol-

a' ta-

a' tanításnak, atyafiságosson meg-
fedgyed azt, Marc. 7. 19. & 8. 18.

10. Azon légy hogy az Istennek
jó beszédét, (mellyet már meg-
tanoltál) jó dolgokra fordítsad,
hogy jó gyümölcsöt teremjen te
benned, Rom. 2. 13. Joh. 13. 17.

39. K. U. J. Mivel a' prédikati-
okrol azokhoz illendő itelettel-is szok-
tanak az emberek szollani ; kérlek mu-
togasd-meg azt-is, mitsodás jelekből
ismértethetik valamelly tanítás jonak
lenni?

1. Hogy ha abban a' fel-vôtt igik-
nek, az elöl járó, és utánnok lé-
vô (ha léfsznek olyanok) igikkel
szép egymástól való függések jól
és rendezsen, meg-mutogatta-
tott, avagy mutogattatik.

2. Hogy ha az igiknek igaz értel-
me adattatott-ki abban.

3. Hogy ha a' Tanúságok a' fel-
vet igikből, (mint a' folyamatok
a' természet szerént való forrás-

166 KE GYES CSELEKEDETEK
bol) ugy folynak és hozattatnak-
ki, és az után ízent írásbéli bi-
zonyosságokkal, okokkal, és pél-
dával erősfittetnek-meg.

4. Hogy ha meg-érthetők a' Ta-
núságok, nem valami nehéz és
tekervényes szokkal homályosi-
tattak.

5. Hogy ha azokból, tanító, (ok-
tató) intő, hamiságot czáfolo,
igasságot erősítő, vigasztalo &c.
hasznok folynak-ki.

6. Hogy ha az Isten Lelkének ere-
je abban ugyan mint egy tapaszt-
alhatoképpé mutattya-ki magát.

7. Hogy ha nem emberi bölcs-
séggel, hanem a' szent írásnak
bizonyosságival erősítetik és éke-
sítetik-meg, 1 Cor. 1. 17. 2 Pet. 1. 16.

8. Hogy ha ugy alkalmaztatik,
hog' a' halgatok közzül nem csak
a' tudósok, hanem még a' gyengék
is meg-érthessék és reá emlekez-
hessenek, mert külömben magát

muto-

mutogato léfzen inkább a' Tannito hogy sem mint építő.

9. Hogy ha a' mennyei dolgokat csudáltattya, javallya, és tanította, nem e' földi emberek (füleit vizskettető) találmányait.

10. Hogy ha az, nem csak füledben zengedez, hanem bé-hat szived gyökerére-is, meg-illeti lelked ismérést-is, könyvedre indította szemeidet-is. és a' te bűneidről való valias tételeket ugyan ki-fajtollya, úgy hogy még a' te leg szerelmesebb bűneidet-is mindgyarást utálni és el-hadni kezdgyed, a' te Istenednek elled méltán meg-haragutt orcáját engesztelni, s' bűnöd bocsánattyát a' te Idvezitődnek szent érdeme által várni erős hittel igyekezzed.

40. K. U. J. Mivel (a' mint láttyuk) fokban vadnak olyanok, kik a' tanításnak idején csak aluſnak, vallyon

102 K E G Y E S C S E L E K E D E T E K
mi lehet azokban berzõ oka annak az
utálatos álmoságnak?

1. A' Sátánnak gonofsága; ki a'
füleket, hogy a' Tanito kiáltását
ne hallják bé-dugja, a' szemeket
hogy ne vigyázzanak meg-
terheli, az üdõ feket puha ágy-
nak tetteri.

2. Az emberekben lévõ nagy ok-
lanság; melly az ott jelen lévõ
Istennek méltóságáról, az õ szent
Angyalinak jelé létekrõl, az Isté
szent beszédének hasznairól, és
a' Sátánnak (Isten beszédének
lelkeket meg-elevenitõ magvá-
nak el-lopo tolvajlo) csalárd
mesterségeirõl valo jozan elmél-
kedést el-oltya, meg-fojtya.

3. A' test mulando javait keresõ
rabotás munkákban valo éjjeli
nappali mértékletlen fáradozás,
a' tanításnak közelebb valo nap-
ján avagy étczakáján.

4. Az ételben, italban és asztal-
nál

nál való mulatásban lévő telhetetlenség, a' tanítást megelőző közelebb való időben; melly nem csak cselédgyét vonnya-el kinekkinek az Ur házába való meneteltől, hanem azt-is miveli, hogy ha szintén jelen léfznek-is de soha figyelmetessen a' tanítást nem halgathattyák.

5. Néha a' Tanitoknak némaságok; kik avagy nem akarják, avagy nem merik fel-riaztani a' szunnyadozókat, és így szabadságot adnak arra.

6. A' szunnyadozó emberek mellett ülőknek roszszaságok, a' kik-is nemakarván fel-ráznia' szunnyadozókat, szabad akarattyok szerént vésznek részt azoknak bűnökben.

7. E' világ hívfágos javai körül való elmébéli fáradozás, melly a' testet-is el-bággyaztya, es szunnyadozásra csalogattya.

8. A'

8. A' magahitt kevélység, melly el-hiteti a' szunnyadozóval hogy ő már eleget tud, nem szükség többet ahhoz tanolni.
9. A' Tanito szája által szollo Istennek, ahhoz illendő félelemmel való meg nem becsüllése.
10. Néha a' Tanito unalmas és restes tanítása.
11. Az aérnek (levegőégnek) az egy helyben gyűlt sokaság miatt való meg-melegedése.
12. A' bággyazto szomorúság, Matth. 26. 43.
13. Az igen hoszszu tanítás, Aét. cap. 20. v. 9.
41. K. U. J. Mitsoda orvossággal üzberik-el magoktól a' szunnyadozók ez igen káros lankatfságot?
1. Hogy ha meg-gondolják, hogy ott és akkor, jelen vagy on az Isten, láttya cselekedeteket; a' ki nek láttára az ő szent beszédét unálommal és álmadozással halgatni,

gatni, gyalázatos dolog.

2. Hogy azzal meg-bántják, háborították és szomorították a' Tanítót-is.

3. Hogy rossz példát adnak másoknak-is.

4. Hogy valakik nézik szunnyadozókat, azok-is gonoszt ítélnék felőlők, mint kegyesség nélkül és Isteni félelem nélkül való emberek felől.

5. Hogy a' gonosz Sátán kedvét töltik akkor, édes Istenek bosszújával, s' a' magok lelkek kárával.

6. Hogy magok-is utálnák azt, a' ki az ő hasznos beszédeket szunnyadozással, és csak immel ármal halgatná; hát az Isten bőszeretné őket?

7. Hogy nagy kárt-is vallanak azok, akik hasznos dolgoknak tanácsot el-vesztegelvén.

8. Hogy néha halál is köze az olyan álmafságból,

9. Légy mértékletes tehát a' tanítás előtt ételedben italodban, &c.
10. Ne tégy kárt másoknak-is alvásoddal.
11. Hogy álmatat el-űzhesd a' Templomban, ne csak ülj (annál inkább ne dőlj-le) hanem néha néha fel-is állj.

42. K. U. J. Vagyoné az irás tudoknak-is szükségek az Isten házába való menetelre? Nem elégé hogyha házoknál, szép (és tudos emberekről ki-bocsáttatott) prédikációkat olvasnak-el?

F. U. m. Nem tilalmas ugyan háznál-is, a' szép prédikációkkal, és egyéb hasznos dolgokkal telyes könyveknek olvasása; mert azokból-is,

1. Tanolhat ember olly jot a' mellyet az előtt nem tudott.
2. Meg-erősödhetik, (gyökerezhetik) azokban, a' mellyeket az előtt-is tanolt volt.

Gyakorta jobb moddal-is elmélked-

mélkedhetik, a' meg-irattatott, hogy sem az el-mulovan hallott dolgokrol.

F. U. m.

4. Hasznossabban-is mulathattya-el házában idejét azzal, hogy sem annélkül.

5. Tanulhat és lelki épületet vehet magának ugy-is, ha hivatalos tanitoja nincsen.

6. Ugy-is kell cselekedni, hogy ha valami alkalmatlanfág miatt az Isten házába nem mehet.

De hogy fűleidnek-is (az Isten arra hivattatott bolgai által) prédikáltásfék közönséges helyen az Isten beszéde, igen szűkségesképpen megkévántatik;

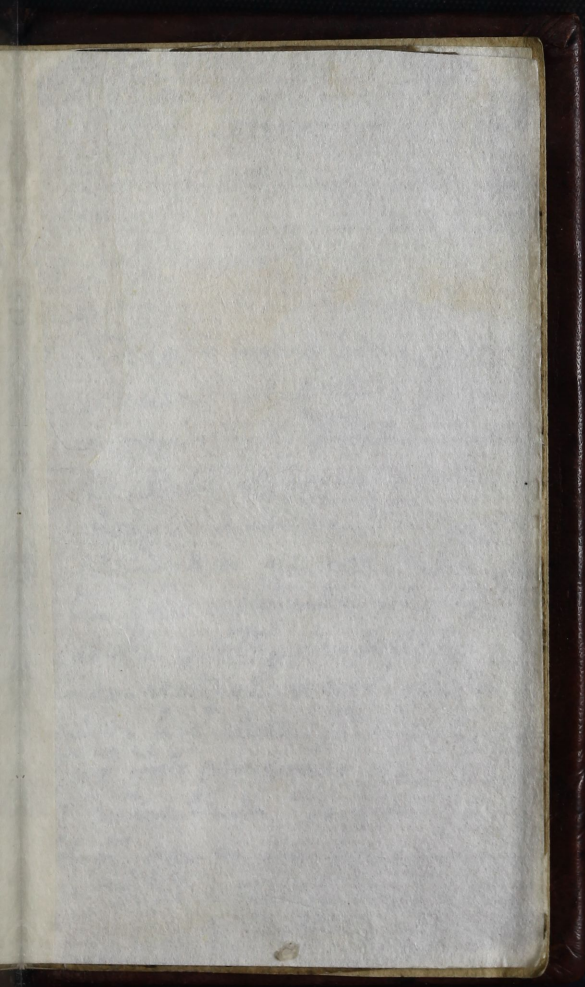
1. Mert az Isten azt rendelt (rend szerént) a' te idvességednek jó eszközévé, 1 Cor. 1.2.
2. Mert a' közönséges helyek gáltatnak, a' szent írásnak közönséges, és mindenek mondási, a' hitnek min

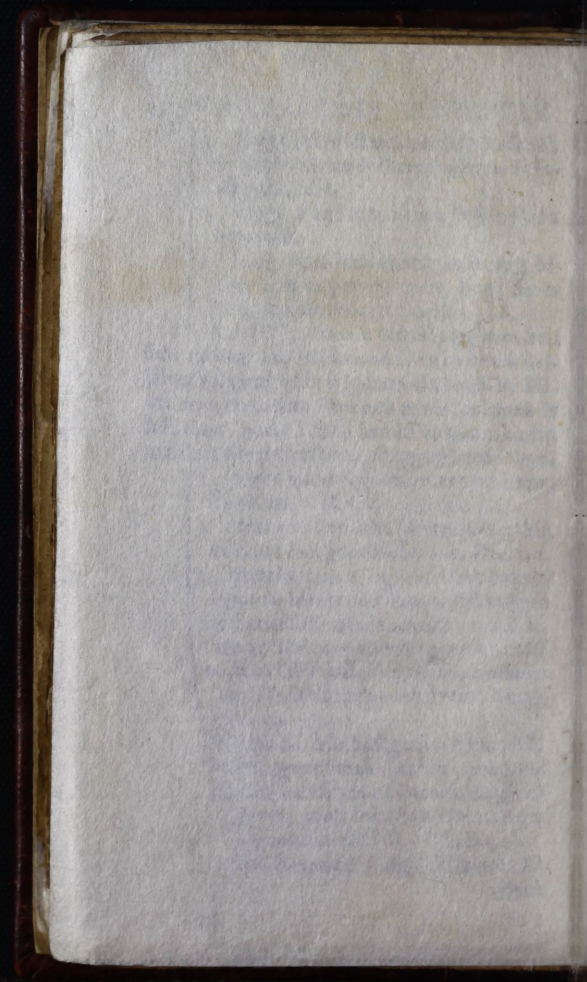
110 KEGYES CSELEKEDTEK

4. Hogy jelen lételekkel őszönőzzék a' Tanítókat az épületes, hasznos és séreány tanításra.
  5. Hogy a' tudatlanoknak is jó példák legyenek.
  6. Hogy jelen lételekkel azt is meg bizonyítsák és pecsételjük, hogy űk is azon Anyaszentegyháznak tagjai.
44. K. U. J. Immár látom hogy nem kell sem nekem, sem másnak az Isten beszédét hej-
jában halgatni; kérlek igazíts- el ebben is; Mi-
ért nem szabad az Istennek nevét senkinek is
héjjában, annál inkább hamissan káromkodva
említeni sé esküvésében, sé egyéb beszédében.
1. Azért mert maga tiltja azt az Isten,
Exod. 20. 7. Matth. 5. 34. Jac. 5. 12.
  2. Mert az Isten átká ball azokra, a' kik
az ű nevével gonoszul élnek, Zac. 5. 3.
  3. Mert ha csak a' leg kisebbik hazug-
ságot és hivalkodo szót is szükség el-
tároztatniok mindeneknek, annál in-
kább az Isté nevével való gonoszul élést.
  4. Mert Idvezitőnk is tilalmaz minden
hamis és rendetlen esküvést, Maub.
5. v. 34. 35. 36.
- Mert ha közönségesen mindentől,
valami gonosznak látzik, meg- kell
minden keresztény embernek magát ol-
mazni; annál inkább az Isten nevével
gonoszul éléstől, 1 Thess. 5. 22.
- Mert ha csak e' világi Császárok, Ki-
rályok,

quid inde capies commendata
ad. Libi sunt fructum, nobis
Collegi Ricij & Linnæ & Linnæ
manu foeticionem ne desinas. Va.

Cos Cos

E

Kez feladat azaz, mind kezény, mind
gardag, mind ifjú, mind öreg, maga ment
szőlő, valaki magrattya ereje lénen
maga nem fograttya. 7. és Veszeg-eve Luc. 11. 8.
Amor Afropay állat, a' ki a' Jesegekiző fel ki
álta és monda Jeseznek: boldog a' méh mely
tegedet hordoz, és az embök a' mellyeket
fogva, fel tépi az, hogy annak embök fogva
a' ki-méhét hordozza. De ma sok helyen
boldog és jantor a' ki-méhét hordozza,
vagy na a' ki nek embök fogja. Azért me-
hét le hordozza, a' ki magrattya, ereje lén
vén fogva mi nem akonja.

Hec refer ad foliū 88. n. 4.
Supra.

